

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENE

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:
Enostopna petinpa vrsta
mali oglasi po Din 150 in
Din 200, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 250,
veliki po Din 500 in 400,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.

Poštuna plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neurankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnštva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Belgrajsko pismo.

Dne 23. oktobra.

Danes je Pašić v klubu pokazal upornike, ki se na dan volitve finančnega odbora niso hoteli ukloniti pred Pašićevim absolutizmom. Razven Pašiću, S. Jadinoviću in Živkoviću, ki so samovoljno sestavili »bankirsko«
kandidatno listo za finančni odbor, ni ukor nikomur segel do srca. Lahko se reče, da je cel klub bil vesel upornikov proti Pašićevi samovolji in za to so pokazani uporniki prihajali z zmagošlavnim izrazom iz klubove sobe in se dali od časnikarjev občudovati kot interesantni junaki dneva. Politično bolj zanimiv je oni del današnjega Pašićevega govora, v katerem brani sporazum. V njem se nahaja tudi pasus, kaj bi nastalo, ako bi radičevci postali nezvesti radikalni stranki; tedaj bi, pravi Pašić, »znali tudi v tem slučaju zavzeti interese naroda in zemlje«. To je tako krepko rečeno, kakor lani v Bjelini, kjer je Pašić tudi pretel na zgoraj in na zdolej, da bo branil »narod in zemljo«, ako se ne bi zopet uvedla radikalna politika. Da Pašić istoveti radikalno stranko z državo in narodom, to nas niti več ne iznenadi, pač pa je zanimivo, da Pašić preti za slučaj, da bi ga radičevci varali. Ta pretnja pomeni pri njem željo po homogeni radikalni volivni vladni. Kot edino rešilna se mu zdi situacija, v kateri bi neomejeno vladali radikali in sicer radikali z velestrbsko tendenco. Toda ta politika se zdi osebam, ki so razsodnejše in bolj državniške kot Pašić, zelo riskantna.

Dovim je za radikalno stranko uporništvu pri volitvi finančnega odbora pomenilo v prvi vrsti odpor proti absolutizmu, je bila nedisciplinirana v Radičevem klubu iz katerega so nekateri glasovali za Hrvatski narodni federalistični klub, naravnost dezertarstvo. Radič, ki biva v Belgradu, je uvedel inkvizicijo v klub da bi iztaknil nezveste člane, a se mu to ni posrečilo. V njegovem klubu vlada veliko nezadovoljstvo proti absolutizmu vodstva, ki jim komandira same nekmete na vsa važnejša mesta (advokat dr. Šibenik za podpredsednika skupščine, dva kaputasa za sekretarje, Amerikanca dr. Kežmana za podpredsednika finančnega odbora), kakor tudi proti politiki, ki pri vsakem vprašanju mora nanovo kapitulirati pred radikali. Tudi pri invalidskem zakonu so se radičevci morali odreči svojim in svojih invalidov opravičenim željam. Proces razkroja v Radičevem klubu je sicer za javnost še latenten, a za poznavalce parlamentarnih razmer dovolj očitiven.

Govorili smo s Timotijevićem in Kumanudijem, ki sta se zadnji čas imenovala kot voditelji nezadovoljnejšev v Davidovičevem klubu, in ki bi imela pripeljati še lepo številko svojih tovarišev v Pribečevićev klub, da bi eventualno nadomestili Radičevce, ako bi jih Pašić izrinil iz vlade. Imenovana vse tozadevne vesti odločno zanikujejo ter zatrjujejo, da nimata posebno sedaj, ko Davidovičeva stranka v Srbiji vsepovsodi vključ v preganjanju razveseljivo napreduje, za to nobenega povera. Narod odobrava pošteno in načelno politiko Davidovičeve stranke, in za to bi bil vsak afont proti Davidoviću nesmiseln in protinaroden. Davidovičev klub je danes bolj kompakten, kakor je bil kedaj poprej.

Dr. Žerjav je našel naenkrat srce za katoliško cerkev. Zadnje dni je imel neprestane sestanke s pravoslavni in s katoliki o katoliškem bogoslužnem jeziku. Danes je obiskal celo apostolskega nuncija ter mu v avdijenci, čez eno uro trajajoči, razlagal, kako bi se dala katoliška cerkev v Jugoslaviji rešiti z novim bogoslužnim jezikom, z glagolico. No, sedaj lahko katoličani mirno spavajo, ko je vzel skrb za nje dr. Žerjav v svoje roke!

Politična situacija je tudi v tem oziru zanimiva, da je veliki del radikalnega kluba odločno za to, da Radič vstopi kot minister v sedanji kabinet, četudi ni poslanec. A Pašić je še vedno istotako odločen protivnik take »rekonstrukcije«
kabineta, in česar se jasno vidi, kako mu je res malo stalo do sedanjega sporazuma. Toda v političnih krogih je mnenje, da bo Pašić v tem vprašanju vendarle podlegel, kajti državniški oziri in višje sile zahtevajo Radičev vstop v kabinet.

Grško-bolgarski spor je seveda tudi našim diplomatičnim krogom kakor vsem politikom, ki hočejo mir na Balkanu, zelo neljub, vendar se ni treba bati najhujšega. Velesile bodo rekly: »Deca miru in bo končno mir,

V znamenju vsesplošne krize.

POMEMBNI DOGODKI ZADNJIH DNI. — BOJ PROTI SEDANJEMU REŽIMU IN SISTEMU. — V RADIKALNEM KLUBU ČEZDALJE VEČJI ODPOR PROTI PAŠIČEVI DIKTATURI. — VPRAŠANJE NJEGOVEGA NASLEDNIKA.

Belgrad, 24. oktobra. (Izv.) Dasiravno je pozornost javnosti predvsem obrnjena na krvave dogodke na grško-bolgarski meji, vendar začetek nove krize ni mogel ostati neopažen. Dogodki, ki so se te dni odigrali v skupščini v radikalnem in radičevskem klubu, in o katerih smo že poročali, niso običajni spori, ki se v političnih strankah večkrat pripetijo. Dogodki imajo globlji pomen in kažejo jasno, da gre razvoj proti sedanjemu režimu in vladnemu sistemu. Poučeni krogi jih označujejo kot proteste proti Pašićevi in Radičevi osebi. — Predvsem proti Pašiću, proti kateremu gotovi krogi že dolgo vodijo sistematično borbo in izpodkopavajo njegovo pozicijo, kjerkoli in kadarkoli morejo.

Ze ob priliki sestave RR vlade so taisti krogi skušali Pašića odstraniti. Kljub njegovi bolezni se jim to ni posrečilo. Nerazpoloženje proti njemu takrat v klubu še ni doseglo sedanje višine; predvsem radi tega ne, ker vprašanje njegovega nasledstva še ni bilo razčiščeno. Nihče od uglednih radikalov takrat ni hotel prevzeti vladnega vodstva skupno z Radičem. Potem so računali, da se bo Pašić vsled bolezni sam umaknil. Tisti, ki so na to upali, so se temeljito varali. Pašić je ozdravil in danes drži oblast v svojih rokah bolj krčevito kakor kdaj. Vse nasvete s strani prijateljev odločno odbija. Nadaljuje staro in počasno prakso. Ne dopušča, da bi se sploh kako vprašanje rešilo, dokler ga sam ne proči. Na tak način zadržuje vsak napredek in pravičen razvoj državne politike.

Vrnitev kralja v Belgrad.
PASIĆ PRI KRALJU. — RADIĆ NA DVORU.

Belgrad, 24. oktobra. (Izvirno.) V zvezi s težkim zunanje-političnim položajem in komplikacijami, ki so nastopile v notranji politiki, je kralj nenadoma dopotoval v prestolnico. Popoldne ob pol treh je kralj prispel v Belgrad. Spremljal ga je zunanji minister Momčilo Ninčić, ki se je snoči peljal k njemu in ostal pri njem. Obvestil ga je predvsem o krvavih dogodkih na Balkanu, dalje o težkem položaju in nesoglasju, ki vladajo v vladni večini sami.

Kralja so na kolodvoru sprejeli notranji in železniški minister, orožniški general Tomić in adjutant general Hadžić.

Spor med Bolgarijo in Grčijo.
GRKI PRODIRAJO DALJE. — ODHOD NOVIH ČET IZ SOLUNA. — MESTO PETRIČ BOMBARDIRANO. — GRŠKA INFANTERIJA PRESLA PREKO STRUME. — BOLGARSKI PROTESTI. — INTERVENCIJA VELESIL. — BOLGARSKI ODGOVOR NA GRŠKO NOTO.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Uradno poročajo: Vlada je povabila člane vojaške kontrolne komisije za Bolgarijo, da odpotujejo na bojišče in sami preiščejo položaj.

Vse kaže, da so se Grki že dalje časa pripravljali na vpad na bolgarsko ozemlje. Grška armada je zasedla 30 km dolgo in 12 km široko ozemlje, na katerem leži 7 vasi. V mestu Petrič so pri obstreljavnju bili ubiti trije otroci in štiri ženske. Manjši bolgarski oddelki se umikajo. Prebivalstvo beži, ne more pa jemati seboj svojega blaga in živine. Beguncev je okoli 15.000. Grške čete plenijo po vaseh.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Včeraj popoldne ob 5 uri 30 minut je grško težko topništvo znova obstreljevalo neutrujeno mesto Petrič. Na cesti proti Svetovraču beži nad 5000 ljudi pred Grki.

Pariz, 24. okt. (Izv.) Briand je danes sprejel grškega in bolgarskega poslanika.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Grške čete danes nadaljujejo svoj pohod na bolgarsko ozemlje. Dva grška bataljona korakata ob reki Strumici, nekaj oddelkov pa proti mestu Petrič. Bolgarske čete se doslej niso zapletle v noben boj. Iz Soluna odhajajo vedno nove čete na bolgarsko mejo.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Danes dopoldne so grške čete mesto Petrič zopet obstreljevale. Proti grškemu postopanju je bolgarska vlada znova protestirala pri Društvu narodov. Na bolgarski strani topništvo ni oddalo doslej niti enega strela.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Grška pošilja na bolgarsko mejo neprestano pojačanja. Bolgarsko ljudstvo je bilo dosedaj hladnokrvno in mirno, vendar se že opažajo nemiri. Če se bodo sovražnosti nadaljevale, bo Bolgarija prisiljena energično nastopiti proti grškemu napadu in pričeti s protinapadom, v katerega uspeh ne dvomi nihče.

Belgrad, 24. okt. (Izv.) Danes se je vrnil v Belgrad bolgarski poslanik Vakarevskij in prevzel svoje posle. Dogodki, ki se odigrajajo na bolgarskem ozemlju, zavzemajo vedno večji razmah. Grki do sedaj niti najmanj niso voljni prenehati s sovražnostmi. V tukašnjih krogih je bila simpatično sprejeta vest o nujnem sklicanju Sveta Društva narodov, ki se sestane v ponedeljek. Na tej seji bo v imenu bolgarske vlade navzoč rimski poslanik. Poslednje vesti, ki so prišle v Belgrad o dogodkih v Bolgariji in na bolgarsko-grški meji, so sledeče:

Ob 10 predpoldnem je grška vojska pričela znova obstreljevati in bombardirati mesto Petrič. Preko 150 šrapnelov je padlo na mesto Petrič. Ubityh je bilo več meščanov. Radi teh dogodkov je bolgarska vlada poslala danes ponoven nujen brzogajen protest Društvu narodov. V poslednji noči sta dve stot-

niji pričeli z napadi na mesto Petrič. Grška infanterija je prišla na desno stran reke Strume in zavzela mesto Čirpanovo in vas Mari-kostinovo, katero so Grki zažgali in je zgorela. Popoldne so se grške čete nekoliko umaknile. Nadaljevale so z bombardiranjem. Bolgarija izjavlja, da se bolgarske čete še vedno zadržujejo pasivno.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Z merodajnega mesta se je zvedelo, da sta dobila angleški in francoski poslanik navodilo za demaršo v Sofiji in Atenah v svrhu poravnave spora. Bolgarija izjavlja, da je Grčija izzvala spor in da je Bolgarija vse storila, da se izogne komplikacijam.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Bolgarski visokosolci so imeli na vseučilišču protestno zborovanje proti invaziji na bolgarsko ozemlje. Ugotovili so brutalnost Grkov, in odposlali resolucije na Društvo narodov.

Belgrad, 24. okt. (Izv.) Bolgarsko poslanništvo demantira, da bi bili vzroki sedanjega spora na bolgarski strani. V demantju ponovno naglašajo potek dogodkov in izjavlja, da dosedaj ni bilo nobene komitske akcije in da so te vesti lansirali Grki, ki bi hoteli opravičiti svoje brutalno postopanje. Dejstvo je, da je v tem trenutku 400 kvadratnih kilometrov bolgarskega ozemlja pod nasilno grško zasedbo.

Sofija, 24. okt. (Izv.) Bolgarska vlada je danos izročila poslaniku atenske vlade pismen odgovor na njegovo noto. V tej noti Bolgarija odbija vsako odgovornost za dogodke. Ponovno ugotavlja, da se je takoj v začetku obrnila na grško vlado radi ankete. Ker na ta svoj predlog ni dobila nobenega odgovora, je bila bolgarska vlada prisiljena obrniti se na Društvo narodov. Nadalje obžaluje, da se bolgarska vlada danes ne more več direktno pogajati z Grki, ker se je že obrnila na Društvo narodov in njemu prepustila v presojo in rešitev cel spor.

Narodna skupščina.
DEBATA O INVALIDSKEM ZAKONU.

Belgrad, 24. okt. (Izv.) Na današnji skupščinski seji se je pričela debata o invalidskem zakonu.

Pred dnevnim redom je posl. Moskovljević v kratkem odgovoru naglasil, da radi neprestane bolezni Pašića in Tričkovića zastaja ves aparat.

Kot prvi je govoril minister Simonović, ki se bistva zakona pravzaprav ni nič dotaknil. Govoril je o žalostni zgodovini tega zakona. Pravi, da je že sedem let ta zakon vedno na dnevnem redu, da pa ni bil nikdar sprejet, s čemer je najboljšje pohvalil radikalno vlado, ki je dosedaj vedno to vprašanje zavračevala.

Njemu je odgovarjal šefkija Behmen. V strokovnem govoru je naglasil potrebo boljše rešitve invalidskega vprašanja, kakor je današnje. Izjavil je, da bo glasoval proti temu zakonu iz načelnih razlogov, ker zakon ne odgovarja zahtevam invalidov. Ne prinaša jim nobenih izboljšav, kakor bi jih morali dobiti.

Za dr. Behmenom bi moral govoriti posl. Kremžar. Ker pa bo posl. Kremžar v imenu Jugosl. kluba imel zelo obiren govor, je predsednik sejo zaključil z ozirom na pozni čas, in se bo razprava nadaljevala v ponedeljek.

Iz Jugoslovanskega kluba.

Belgrad, 24. oktobra. (Izv.) Jugoslovanski klub je na današnji seji razpravljal o stanju cest v Sloveniji. Pooblastil je poslanca Dušana Serneca, da obnovi tozadevno interpelacijo na ministra za javna dela in naglašajo nujno potrebo izplačila zakonitih prispevkov okrajnim cestnim odborom na bivšem Kranjskem oz. okrajnim zastopom na bivšem Štajerskem ter da protestira proti zapostavljanju Slovenije glede gradbe novih cest. Na seji so nadalje obravnavali o stanju naših občin, posebno o kršitvi avtonomnih pravic naših občin. Sklenili so, da bo dr. Kulovec obnovil interpelacijo o razpustu novih občinskih odborov, ker se zavlačujejo volitve in gospodarijo gerenti.

Najboljše in najcenejše kupite
maje, volno, trikotažo, rokavice, nogavice, nahrbtnike za šolarje in turiste, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje pri
JOSIP PETELINC-U
LJUBI JANA, poleg Prešernovega spomenika (ob Na debelo! yodi.) Na malo!

Vedno isti!

Slovensko svobodomiseltvo je udarilo na veliki protiklerikalni boben, upreglo je v svoj od starosti škripavi voz liberalizma tudi one srbske liste, ki ne poznajo našega starega boja in mislijo, da vrše veliko delo, ko poskušajo reševati slovensko reakcijo, ki jo predstavljajo potomci starega nemško-avstrijskega liberalizma. Da je v tem boju glavna ost obrnjena proti duhovnikom, je jasno. Vsak neznanica sme delati v javnem življenju, vsak pisar bi smel govoriti odločno besedo v politiki, samo duhovnik ta nima te svobode. Pa ti deklamirajo o svobodi, pojo o napredku in se tope v modernosti! Če duhovnik dela, piše, agitira za stranko, ki jo on, svobodni državljani svobodne države, smatra za najboljšo, za edino, ki more koristiti narodu in državi, tedaj se to računa pri takolimenovanih »svobodomiselnih« za nekaj protidržavnega, za nekaj nedopustnega v modernem času. Radi bi, da gre duhovnik s svojimi verniki, s svojimi krščanskimi nazori nazaj v katacombe.

Toda ne mislite, da je to nekaj novega, da je to gonjo iznašlo »Jutro« ali pa »Kmeti« listi. Ne, ne! Epigoni starih liberalcev mlatijo staro slamo, iz katere že tudi njihovi predniki niso mogli iztisniti nikakega zrna. Naj navedemo v dokaz, da ni prav nič originalnega v tem napadanju, kar je zapisal že ranjki dr. Krek v svojem »Socializmu« o »protiklerikalstvu« po znani okrožnici Leona XIII. »Rerum novarum«. Ko opiše novo življenje v katoliških vrstah, nadaljuje: »Liberalizem je poskušal vse v svojo rešitev. Arzenal njegovih fraz se je na široko odprl in že tisočkrat ovržene budalosti so romale znova v beli svet. Vera nima s politiko nič opraviti; duhovniki ostani samo v cerkvi; samo mlajše duhovstvo, le kaplani silijo v javnost, starejši so pametni; cerkvena avtoriteta se drobi; duhovniki spravljajo vero v nevarnost: — tako so zveneli akordi prvega liberalnega koncerta.« (Socializam, 596.) — Ali ni danes prav tako kot pred petindvajsetimi leti, ko je dr. Krek to pisal? In potem nadaljuje: »Pazilo se je na vsako besedo, na vsak migljaj; zlobnost je zgrabila vsako slabo pičico, ki se je pojavila in jo povečevala. Bila je doba hinavskega zavijanja, denuncijacij, umazanih spletk, v katere so hoteli zlobni licemerci zaplesti tudi najvišje osebe.« — Ali ne spominja to na sedanjo gonjo proti škofi Jegliču? Nič novega pod solncem! »V Avstriji,« — piše dr. Krek — »so liberalci kar sikali od hinavstva in lizunskega ovađustva.« Ali se ne bi dalo vstaviti danes: »v Jugoslaviji«, pa bi bilo isto? Krek nadaljuje z opisom dela katoličanov za krščansko demokracijo in navaja Leonove besede duhovščini: »Pojdite iz zakristije; pojdite med ljudstvo.« »Te besede,« — pravi — »so vžigale vse dobromisleče katoličane in potiskale v kot boječe ali liberalno navdahnjene.« »Neumljivo je potemtakem, kje so dobili liberalci toliko predrznosti, da so nekako od leta 1897. celo v Rimu pri svetem očetu samem poskušali ogrditi socialno gibanje. Duhovniki, ki so se udeleževali tega dela, so imenovali hujskače, nerazodane revolucionarje, upornike. Tožili so jih in zahtevali obsodbe od raznih strani« (597). — Ali ni kakor danes? In spet: »Protiklerikalstvo je vzkliklo z novo silo. Te dobe nam ni treba opisovati. V nji živimo. Tajne moči, ki uprizarjajo ta boj, se ne morejo skriti. To, kar skušamo mi v svojih malostnih razmerah, skušajo katoličani tudi drugod. Kar niso doslegli z zvijačo, hočejo doseči s silo. Pokopati hočejo krščansko ljudsko gibanje, katero jim je postalo nevarno« (597).

Navedli smo dobresedno, kaj je zapisal naš Krek pred petindvajsetimi leti. Iste metode poznajo naši liberalci vseh branž danes v boju proti krščanski demokraciji, ki jo pri nas

predstavlja SLS. Vedno so eni in isti. Petefakti že davno propadle reakcije, ki ji ne bo vtila življenja nobena pomoč — tudi pomoč belgrajskih listov ne. Krščanska demokracija gre svojo zmagovito pot naprej — napadi so le znamenje, da napredujoča katoliška akcija nazadnjake moti v njih ostarelosti.

Slavenska banka in Trboveljska družba.

Belgrad, 24. oktobra. (Izv.) V tukajšnjih bančnih krogih se veliko govori o spremembah, ki so nastale v upravi Slavenske banke in Trboveljske družbe, odkoder sta izločena po tukajšnjih vesteh Praprotnik in dr. Kavčnik. Te spremembe so v zvezi z Länderbankom. Govori se pa tudi, da je s to spremembo težko zadan morda poslednji udarec znani politični družbi, ki je živela od milosti obeh zavodov. V tem smislu se nekateri radikali odkrito hvalijo.

AGITACIJSKO POTOVANJE DR. KOROŠČA.

Zagreb, 24. okt. (Izv.) Danes je dospel sem predsednik HPS Barič, da se tu sestane z dr. Koroščem, s katerim bosta jutri skupaj potovala v Dalmacijo na agitacijo.

NOVE ZGRADBE ZA MINISTRSTVA.

Belgrad, 24. okt. (Izv.) Danes dopoldne so bili posvečeni temelji novih zgradb za ministrstvo za kmetijstvo in za ministrstvo za šume in rude. Temelje zgradbe ministrstva za kmetijstvo je blagoslovil pravoslavni svečenik, one ministrstva za šume in rude pa katoliški duhovnik.

PEVSKA PROSLAVA TISOČLETNICE HRV. KRALJESTVA.

Zagreb, 24. okt. (Izv.) Jutri se prične tu proslava tisočletnice hrvatskega kraljestva, ki jo priredi Zveza hrvatskih pevskih društev. Do danes zvečer je prišlo v Zagreb že nad 1500 pevcev, članov pevskih društev iz vseh delov Hrvatske, Bosne in Dalmacije.

Boji v Maroku.

ZIVAHNO GIBANJE MED RODOVI.

London, 24. oktobra. (Izv.) »Daily Express« poroča, da Španci niso osvojili mesta Aldir, ampak samo višine v okolici mesta. Marokanci so zopet prekoračili reko Uergo in pognali nekaj francoskih čet v beg. Tudi položaj v gorovju Bibane za francoske čete ni posebno ugoden, ker so se začeli zopet gibati razni rodovi za hrptom francoskih čet.

Položaj v Siriji.

DAMASK SE VEDNO V ROKAH DRUŽOV.

London, 24. oktobra. (Izv.) Angleška poročila slikajo položaj v Siriji, zlasti v Damasku, v čisto drugih barvah kakor francoska. Po angleških poročilih je Damask še vedno v oblasti Družov. Ostanek francoske garnizije, kolikor je niso Druzi uničili, so uporniki začeli oblegati. Vsled obstreljevanja mesta so najlepša poslopja porušena. Pri pouličnih bojih je padlo več tisoč ljudi.

London, 24. okt. (Izv.) »Times« poročajo iz Haife, da so Druzi zajeli v Deraa 400 francoskih vojakov, rojenih Alžircev. Železniška zveza med Damaskom in Deraa je prekinjena.

ARGUS

je naš najboljši domači informativni zavod
ima v vseh mestih zanesljive poverljivke
daje informacije o vsem, posebno pa se o
imovnem stanju denarnih zavodov trgovsko-
sko-industrijskih podjetij in privatnih oseb
— ove informacije so točne, izbrne in brze
se nahaja v Vuku Karadžiću ul. 11, Beograd
— ov telefon je 6-25, a brzoljavni masl. Argus

Dogodki na Kitajskem.

London, 24. oktobra. (Izv.) General Wupel-fu je izjavil, da šteje njegova armada, ki se je zbrala iz province srednje Kitajske, že nad 800.000 mož. Sedaj, da je čas, napraviti konec angleškemu gospodstvu. On namerava zbrati »armado proti izdajalcem domovine« in on ne dvomi, da bo to geslo vleklo. On upa, da se mu bo pridružil tudi kristjanski general Feng, da skupno napadeta mesto Mukden. V takih razmerah je nameravana carinska konferenca po njegovem mnenju odveč.

Avtonomne doklade in finančni delegat.

V nedeljo smo priobčili v »Slovenec« protest, ki ga je poslala »Zupanska zveza« gospodu delegatu ministrstva za finance v Ljubljani proti zadrževanju izplačila avtonomnih (t. j. občinskih, okrajnih i. dr.) doklad. Ta protest je bil naperjen proti temu, da bi se za avtonomne korporacije pobrane doklade, ki so torej de iure last izključno le teh korporacij, porabljal za državo, čaš da so davkoplačevalci v zaostanku s plačili državnih davkov. — Gospod delegat je med tem že izdal novo okrožnico vsem davčnim uradom v Sloveniji, s katero je svojo odredbo omilil in odredil, da se po določenem obračunu izplača samoupravnim zastopom nanje odpadajoči del doklad.

Od g. delegata dr. Šavnika pa je prejela Zupanska zveza dopis z dne 19. oktobra 1926 št. I, A 3793-11, v katerem pravi med drugim: »Mislim torej, da mi na pravno stran vprašanja za enkrat ni treba reagirati. Dostavljam le, da razum pravice samoupravnih zastopov do doklad, ki se je — razume se — nihče ne misli dotikati, prihaja v poštev tudi stanje vplačil in da je odvisno šele od porazdelitve vplačil na doklad proste in dokladam zavezane davke — porazdelitve, ki se že v interesu reda mora vršiti po gotovem vrstnem redu — ali in koliko v danem trenutku tudi faktično pripada samoupravi.

Kakor naslovu znano, sem bil vedno pripravljen, priskočiti občinam na pomoč, in jim dovoljeval akontacije tudi preko vsote, ki jim je po takratnem rezultatu pobiranja šla. Zelo me bo veselilo, ako se bom čim prej mogel povrniti k tej praksi. Predpogoj za to pa je vsaj relativno zadovoljivo stanje vplačil. Prav posebno bom torej p. t. Zvezi hvaležen, ako bi blagovolila z vso svojo avtoriteto vplivati na to, da prebivalstvo redno izpolnjuje svojo — priznam — težko, ali neizogibno dolžnost, ki jo nalagajo davčni zakoni.« — Dr. Šavnik l. r.

Nekaj je ta odgovor že, toda nikakor ne vse. Pravne strani se je torej gospod delegat izognil. Naj torej čisto na kratko izpopolnimo to vrzel mi. — Predvsem naj nam bo dovoljeno tudi tu ugotoviti, da je plačanega v Sloveniji mnogo več državnega davka, nego izkazuje iz tega naslova državni proračun, torej več nego ga izkazuje uradoma ugotovljeni predpis državnih direktnih davkov. Saj se menda vendar sestavlja državni proračun na tem temelju. Ali ne? — Če je torej plačanega več državnega davka, mora biti analogno plačanih tudi več avtonomnih doklad. In do tega denarja država nima pravice, da bi ž njim krila svoje potrebe. Edino za to gre, in za nič drugega.

Avtonomne doklade, to je doklade k državnim direktnim davkom, sklepajo občine, okrajni zastopi v bivši Štajerski, cestni okrajni odbori na bivšem Kranjskem itd. za kritje svojih lastnih potrebščin na podlagi vsakoletnih davčnih predpisov, ki jim jih pošiljajo davčni uradi. Ti predpisi so potem podlaga za sestavljanje proračunov in določitve višine doklad. Iz tega sledi, da mora biti za

nakazilo doklad vsekako merodajen edino-le davčni predpis, nikdar pa ne uspeh za državo pobranega ali izterjanega davka. — To se pravi z drugimi besedami: Vsaka avtonomna korporacija (občina, okrajni zastop, cestni odbor, zdravstveni zastop) ima postavno pravico do izplačila tistega zneska, ki ga je ugotovila po proračunu na podlagi uradnega davčnega predpisa, in na kojega podlagi je bil proračun postavno odobren ter so bile postavno dovoljene občinske i. dr. doklade, ki torej ne morejo biti izplačane v nižjem znesku, nego znašajo po uradnem davčnem predpisu, če je ta pravilen. A pravilen mora biti. — Vsak izmed poprej imenovanih samopravnih zastopov ima torej neizpodbitno pravico, da prejme v proračunskem letu odnošno vsaj sledeči mesec po sklepu neokrnjenost tisto vsoto doklad, ki jo je sklenil na podlagi uradnega davčnega predpisa. Pri tem ne prihaja niti najmanj v poštev okolnost, da pobirajo avtonomne doklade državni davčni uradi, četudi po določbah občinskih redov (za bivši Kranjsko obligatorno, za bivšo Koroško in Štajersko fakultativno). Prav tako bi lahko pobirali tudi svoje doklade k direktnim davkom avtonomni zastopi sami. Okolnost torej, da se pobirajo te doklade s posredovanjem državnih davčnih uradov, ne daje državnim blagajni niti najmanjše pravice, da bi kakorkoli razpolagala z njimi. Še veliko manj je pa umestno in je popolnoma neopravičljivo, da bi se kril nedostatek v praznih državnih blagajnah s pobiranimi avtonomnimi davčninami, vspriči dejstva, da izvršujejo zlasti občine v prenesenem delokrogu neprimerno več poslov za državo, nego stori ta zanje. — Koliko n. pr. imajo občine stroškov le samo za državno šolstvo, za vojaštvo, za — pa kaj bi naštevali.

To bi bila tista pravna stran, ki se ji je izognil gospod delegat: postavna pravica avtonomnih korporacij do neokrnjenega izplačevanja avtonomnih doklad na podlagi davčnih predpisov, ne pa odvisno od vplačil. Kakor da bi bila občina odgovorna za to, če kdo ne plača davka o pravem času, ali če ga plačati ne more! Država ima sredstev več nego dovolj, da davke izterja. Sicer so pa davčni zaostanki v prvi vrsti oni, od katerih se avtonomne doklade sploh ne pobirajo, n. pr. osebne dohodnine, plačarine itd. Zato moramo — oprostite — konstatirati: pravni nonsens je, če se hoče s pritiskom na občine pritisniti na davkoplačevalce, da plačujejo davke točno s tako potrpežljivostjo, kot se zahteva od njih. Najmanj pa je mogoče zahtevati od občin, okrajnih zastopov itd., da bi poleg ogromnih drugih poslov, ki jih morajo izvrševati za državo, bile obenem tudi davčni izterjevalci.

Ni drugače, da omenimo še materialno plat zadrževanja avtonomnih doklad, ker tako globoko reže v gospodarstvo. — Vzemimo občno: Odkod pa naj jemlje sredstva, da plačuje za ceste, za šole, za uslužbence; da podpira ubožce — tudi vojne invalide, ki jih hoče država v veliki meri naprtiti občinam? Ali naj zastane občinsko gospodarstvo? Ali naj se dolži občina, da bo kasneje potreba po zvišanju doklad še večja? — Vzemimo okrajne zastope in cestne odbore. Država jim ne plačuje postavnih prispevkov, na bivšem Kranjskem niti od bivših deželnih doklad z vsemi pribitki vred, ki jih še vedno pobira. Delavci, dobavitelji gramozov i. dr. ne morejo čakati na plačilo. In plačati jih ni mogoče. Zato se tudi ne morejo izvrševati razna dela. V tem tiči zopet del socialnega problema. Ni dela — ni jela, brezposelnost narašča. Eno posega v drugo, in posledica vsega je: naraščanje nezadovoljnosti med ljudstvom, ki obubožava, in ki je na tem, da kmalu sploh ne bo v stanu, plačevati niti davkov državi niti doklad občinam ter okrajem. — Ali ste — gospod delegat — tudi že o tem razmišljevali?

Moderni apaš.

Kakšen je danes pariški apaš. — Njegovo življenje in njegove metode.

Se pred nekoliko leti je bil glavni predmet razgovora prestrašenih Parižanov. Časopisi so ga bili polni in vsa romantika, ves humor, vse slikarije so bile posvečene njemu. Videlo se ga je po ulicah predmestij s klasičnim šalom okoli vratu, okoli trebuha rdeč pas z ostrim nožem in browningom.

On je bil najpopularnejši človek. Prenesli so ga na gledališki oder in v kino. Po nočnih kavarnah so se klanjali njegovim ljubicam. Še več: spadalo je v bonton oblačiti se po apaško.

Nenkrat pa ga je zmanjkalo. In v pozni noči so se vračali mirni meščani domov brez strahu, da jim zastavi pot človek z rdečim pasom in tradicionalno cigareto v kotu ust. Nekaj so jih polovili. Pokazalo se je, da niso tako strašni, kakor se je mislilo. Guiltina je naredila konec grozni romantiki. Apaš je bil mrtev.

Mrtev? Ne. On je samo preživel krizo. On se je razvil — evolucionalno. On se maščuje družbi, ki ga je preganjala radi njegove romantičnosti; on se je asimiliral, on se je amerikaniziral, se znanstveno in kulturno dvignil. In pustil je temna zakonja predmestij in se preselil na velike boulevarde. On dela s kolezom, motociklom, avtomobilom in revolverjem, a po potrebi tudi z bombo, da, celo z aeroplani, ter namesto da bi se razvil

v člana spodobne človeške družbe, se na temelju ultramoderne sociologije proglašaja individualnim anarhistom — liberterjem.

On ne počenja več razbojstev, ne izvršuje več atentatov; on ne ropa niti ne pleni, on si jemlje samo pripadajoči mu delež od družbe; on ne napada svojih žrtev, on napada le svojega nasprotnika.

Spet je on gospodar položaja: strah in trepet meščanov, idol slabih in perversnih.

On je pustil akcije »črne roke«, ne misli več na grožnje in nasilja. On je koncilijant, svest si svoje liberterske klase in neomajljiv. Ne spušta se v kompromise in se ne poslužuje »trikov«. On računa samo z realnostjo in s svojo energijo.

Ni niti zadnji v civilizaciji. Piše in čita izvrstno; zna se vesti v najizbranejši družbi; pozna mehanizem najnovejših prometnih izumov. Avtomobil mu je igračka in z aeroplanom operira ko vsak poklicni pilot.

Današnji apaš je strateg, odličen računar in raziskovalec. On marljivo in potrpežljivo zbira tisoč podatkov, predno se loti kake akcije. On pozna vse zavode, nad katerimi bo maščeval svojo »individualnost« — od bankirja pa vse do inkasanta. On je izobražen. On pozna vrednost draguljev, ki si jih bo prisvojil. Razloči pravi briljant od ponarejenega. Skratka — on je inteligenten.

Če treba, on tudi plača, da si pridobi to znanje, da se izobrazi. On ve jako dobro, da treba naložiti tudi neki kapital, da dobi obresti. Nikdar se ne loti slabih ali pustolovnih poslov. Minuli so časi, ko je okrvavil svoj

nož za prazno denarnico. Finančniki, kapitalisti, juvelirji, to je zanj! On dela transakcije samo z ljudmi, ki so »dobri«. Ne spušta se v posel z nesigurnim kapitalom in z ljudmi, ki delajo s »poravnjavami«.

On se zna tudi vzdržati. Mrzlih žrtev nima rad. Ve prav dobro, da surovost in groza ne vodita k uspehu v današnji civilizirani dobi. On te ustavi sredi ulice, te zbije na tla z enim udarcem in ti vzame denarnico.

Postavi se pred trgovino, razbije izložbo ali pa jo previdno, s »okovnjaško brzino« prereže z diamantom in pobere že prej dobro ocenjene in izbrane dragulje in zlatino. Preleti v avtu in ekspresu celo Francijo. Nisi je prav videl, kaj se je zgodilo, on je že nekaj kilometrov od tebe.

Flirtujoč potuje z lepo Miss v I. razredu transoceanskega parobroda proti Ameriki ali kam drugam, dočim ga policija še vedno išče po apaških brlogih pariških predmestij.

On je nadapaš! Ima sposobnosti in talente, s katerimi bi mogel spodobno izhajati v navadnem življenju. Dosti je inteligenten, da to tudi vidi, — če ga preje ne vjamejo. V stanu je, da se nam popolnoma asimilira, — ne moreš ga spoznati. Kot pošten človek se urine v najfinejšo krogo — udomači se — in potem še-le »dela«...

Nudi se Vam ugod. prilika za nakup manufakt. blaga

v šentpeterskem bazarju

v Ljubljani — Martinova cesta štev. 8, na zelo nizkih cenah. — Perilo. — Oblike po meri.

Dr. Joža Glonar:

»Knjižarstvo«.

»Knjižarsko združenje Srba, Hrvatov i Slovencev« v Beogradu — njegovo glasilo je mesečnik »Knjižarski Glasnik«, ki izhaja že od l. 1921. — Je imelo letos 19. avgusta svoj V. redni občni zbor. Glavno poročilo, ki se je pečalo v prvi vrsti z vzroki stagnacije v našem knjigotrstvu, je podal tajnik Slavič. Kot eden glavnih vzrokov se navaja visoka poštnina, ki knjige neprimerno podražuje in kupce straši. Na drugi strani pa knjigotrstvo ne uživa nobenega pravega varstva od strani ministrstva, ki so zato poklicana. Zgodil se celo, da odredbe ministrstva knjigotrstvu naravnost škodujejo. Tako je n. pr. ministrstvo prosvete staro in pametno naredbo, da se morajo šolske knjige za bodoče šolsko leto določiti že pred velikimi počitnicami, naenkrat spremenilo v tej smeri, da se določajo na prvi konferenci učiteljskega zbora. Tako si knjigotroci ne morejo poskrbeti pravih knjig o pravem času, ampak morajo še celo za drago poštnino — kar zadene pred vsem knjigotroce v provinci — nerabne knjige vračati in naročati nove.

Poleg tega otvarjajo knjigotroci najrazličnejši ljudje, ki nimajo za to obiri nobene kvalifikacije, in s prodajo knjig in pisanih potrebščin se pečajo ljudje in ustanove, ki ne plačujejo nobenega obrtnega davka. Minister trgovine je sicer na kongresu gospodarskih organizacij v Zagrebu objubil, da se bo ta stvar uredila, toda njegova beseda še ni postala dejanje. Brezglavo — pred vsem pa brez posveta od strani prizadetih organizacij — se izdajajo razni predpisi in naredbe, in niti same državne tiskarne kot založnice (v Beogradu, v Zagrebu in na Cetinju) ne ravnavo enako, niti tako, kakor bi bilo konformno založniškim pravilom in običajem.

Mnogo škoduje knjigotrstvu tudi trgovina s knjigami in učili po šolah, ki se je silno razpasla in ki se ponekod skriva celo pod legalno pri-

Razdelitev podpore za občine, prizadete po toči.

Belgrad, 23. 10. 1925.

Ministrstvo za poljedelstvo je te dni razpisalo na velika županstva seznam, kako se je razdelila 3 milijonska podpora za po toči poškodovane kraje. Dne 20. oktobra je, kakor smo že poročali, poslanec Franjo Zebot zopet interveniral za poškodovane občine v Sloveniji. Naši parlamentarni delegaciji se je posrečilo, da je Slovenija od 3 milijonov dinarjev dobila 410.000 dinarjev za najhuje prizadete občine. Mariborska oblast dobi od te svote 260.000 dinarjev, a ljubljanska 160.000. V mariborski oblasti je bila škoda po toči mnogo večja kakor v drugih oblastih, radi tega dobi Maribor največjo svoto. Razdeljevala bo po oblasteh državno podporo posebna komisija, ki jo bo sestavil veliki župan. Tudi za okraje bodo sestavljene posebne komisije, katere bodo določili okrajni glavarji. Ministrstvo je naročilo velikim županom, da se morajo predvsem ozirati na one občine, ki so bile po toči najhuje prizadete.

Beleške.

»Politički Glasnik« piše v članku »Oko i iza rekonstrukcije« med drugim: »G. Stjepan Radić je opustil svoj namen, da postane podpredsednik vlade. To pa še ne pomeni, da se je Radić odpovedal vstopu v vladu. Vprašanje je samo začasno odloženo. Radić se je sporazumel s Pašićem, da se vprašanje njegovega vstopa v vladu odloži, dokler ne bo sprejet zakon o centralni državni upravi. O tem vprašanju so razpravljali načelniki vladnih strank na svoji zadnji seji in so sklenili, da ga je treba čimprej skleniti in da se mora število ministrov znižati na 10 do 12. To je razočaralo ministrske kandidate, ki jih ima vsaka stranka dovolj. Posledica tega sklepa je bila, da so odstavili z dnevnega reda tudi vprašanje rekonstrukcije vlade, na katero tako nestrpno čakajo v radikalnem klubu. Radikalni tudi niso zadovoljni z vsemi svojimi člani v vladi. Posebno so nezadovoljni z ministrom Radojevičem in tajnikom Kujundžićem. Tudi Marko Gjurčić je izgubil mnogo simpatij v klubu. To pa niso glavni razlogi, da ga radikali žele rekonstrukcijo vlade. Vprašanje Ljube Jovanovića je mnogo važnejše. Ljuba Jovanović ni niti v vladi niti na kakem drugem vidnem mestu, čeprav je s sklepom sporazuma med radikali in radićevci zmagala politika, ki jo je on vedno zastopal. Zato so radikalni poslanci prepričani, da bo pri prvi rekonstrukciji vlade Ljuba Jovanović zasledel mesto, ki ga zasluži po svojih sposobnostih in zaslugah za državo in radikalno stranko.«

Ljuba Jovanović pritiska. Belgrajska »Narodna Tribuna« je priobčila v sredo uvodni članek pod naslovom »Dajte nam Lj. Jovanovića«. Najprej kritizira delovanje dosedanjih vlad in nadaljuje: »Dveh važnih vprašanj ni bilo nikakor mogoče rešiti in to sta: hrvatsko vprašanje in korupcija. Prvo je zaenkrat odstavljeno z dnevnega reda, a drugo še ni likvidirano. — Teoretik srbskohrvatskega sporazuma po zedinjenju je bil poleg Protića tudi Lj. Jovanović. Nikola Pašić je bil odločno proti temu. Teza Jovanovićeve je zmagala in naravno je bilo, da bi on prišel

Na vrhuncu

prvovrstne izdelave in kakovosti blaga je naša zimska zaloga oblek in ulstrov Jos. Rojina — Ljubljana.

PRODAJALNA K. T. D. — B. NIČMANOVA

NAZNANJA: PRAVKAR JE IZŠLO:

DR. M. OPEKA: ŽENA S SOLNCEM.

ŠTIRINAJST GOVOROV O MARIJI.

OSMERKA. STR. 126. — DIN 18, PO POŠTI DIN 19-50.

na krmilo države. Toda Pašić po svoji navadi ni dal oblasti iz rok in danes on izvaja Jovanovićevo politiko, kateri je včeraj nasprotna. Kaj takega se more dogoditi samo pri nas na Balkanu. — Nikola Pašić se je postaral in opešal. Zdelan in bolan je moral vse poletje preživeti v inozemskem kopalšču. Pašić je danes kot predsednik vlade le firma in pod to firmo njegova okolica dela, kar hoče. — Pričakovalo se je, da se bo Pašić vsled starosti in boleznij umaknil s političnega odra, da v miru preživi še kak mesec svojega življenja. Pod vplivom svoje najbližje okolice tega ne misli storiti in tako bo še nekaj časa v nadlego sebi in nam in državi. Da bi se rešili te nadlege, da bi se rešili korupcije in raznih plemenskih vprašanj, zahtevamo Lj. Jovanovića k državnemu krmilu. To je edini državnik, ki bi uvedel enakopravnost brez vsake majorizacije, hegemonije in prerogativ enega plemena nad drugim. To je edini državnik, ki bi znal našo državno ladjo izvesti iz vrtincev, v katerem ga premetavajo burje in valovi od 1918. l. do danes stalno na enem mestu. Zahtevamo Lj. Jovanovića na vladu, ker vemo, da samo on more zbrati okoli sebe vse ono, kar je dobrega v tej državi, brez ozira na politično obeležje. Močno vladu, sestavljeno iz vseh strank, more sestaviti samo on in nihče drugi. Taka široka koncentracijska vlada bi nam bila sedaj bolj potrebna kakor kadarkoli. Zahtevamo Lj. Jovanovića na vladu, ker vemo, da nihče pаметneje ne ljubi našo domovino in našega kralja kakor on. Ko zahtevamo Lj. Jovanovića, zahtevamo krepko in močno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, krepko in močno na znotraj in na zunaj.«

Dovtipni gospod Mac. Povodom naše notice, da so prestopili ljubljanski mestni gerentje vsak v svojo novo stranko, je objavil zagrebški »Večerni« posebno pesmico na nje. Ena kitica tiste pesmice se glasi (po »Jutru«): »Pa kucaju na vrata — na radikalska vsa, — na klerikalna in na još radikalska vsa.« — Ta pesmica je gospoda Maca tako navdušila, da je »pesnika« brzojavno imenoval za svojega dvorskega poetu. Tako je prav. Vsak kralj ima pravico, da si izbere sebi in svojim duševnim sposobnostim primernega dvorskega poetu. To pravico ima tudi gospod Mac. — Na drugem mestu se je pa gospod Mac na dopisnika »Juturnega listca«, ki je »Slovenčev« notico javil v Zagreb, tako razljutil, da je zapisal, naj se javi gospod dopisnik pri njem, »da ga pri »Jutru« postavijo za namestnika gospoda Maca!« Ali je g. Mac že tako pri koncu?

Izredno ugodna prilika za nakup čevljev.

Od danes naprej se prodajajo različni čevlji za moške in ženske, zlasti pa se prodaja velika zaloga otroških čevljev.

okazijske vrste
tovarn in trgovin PETER KOZINA
pod lasno ceno

samo v trgovini na BREGU, nasproti
Sv. Jakoba mostu, dokler ta velika
zaloga traja.

nima zadostne ali sploh nikake kulturne podlage in tendence, ali če ima značaj nesolidnega in spekulativnega izkoriščevanja! Ali če se med drugimi nalogami posebej navede »kontrola solidnosti, kvalitete in kulturne vrednosti raznih založnikov, posebno privatnih in obšurnih. Smešno je poslušati takega organizatorja, ki hoče organizacijo dati pravico do moralnih in kulturnih cenzur, na drugi strani pa s to organizacijo samo varovati v prvi vrsti trgovske, to je materialne interese. Založniku ne preostane drugo, ko da se zapise ali Minervi ali pa Merkurju. Zabloda — in večkrat še zelo usodna! — je v tem, če misli, da bo ob skupaj vpregel v svoj jarem in ž njima oral. Občinstvo, ki postaja — hvalabog! — v teh stvareh pri nas vedno bolj ostrovidno in tenkoslobo, bo takemu založniku počasi obrnilo hrbet in nazadnje bo ostal sam v družbi onih slojev, katerim ne bo smel govoriti o »kulturnih vrednotah«, če ga te družbe ne bo na vse zadnje sram.

Med praktičnimi nalogami, ki jih naj izvede taka organizacija, se navaja tudi »sporazumno delo med člani kluba v tem smislu, da se ponovno ne izdajajo že izdana dela, posebno če so velike zaloge še nerazprodane. Ta stvar pa vendar ni tako preprosta, kakor si dr. Prestini predstavlja. Danes še ni nobena dubleta, če pri nas izide isto delo v cirilici in latinici. In če je izšel kak slab prevod katerega znamenitega dela, ali bi naj založnik, ki ima dovolj poguma in obenem smisel za »kulturne vrednote«, ne smel izdati boljšega? V trgovskem svetu — torej tudi v knjižarstvem! — ne odloča prioriteta, ampak »kvaliteta!«

Nekaj drugega je, kar deloma, mogoče celo v veliki meri, pri nas ustvarja knjižotne dublete: to je naravnost neverjetna neorientiranost naših založnikov v domači bibliografiji in pomanjkanje ožjih stikov med našimi pisatelji. To zlo je dr. Prestini dobro spoznal in ga skuša po možnosti popraviti z bibliografijo. Pri tem pa ga prav nič niso izmodrile slabe izkušnje, ki jih je imel ob »Književnem Vjesniku«, ki ga je izdaljal v l. 1919-22, in

Dnevne novice.

Izjava.

Duhovščina šmarske dekanije, zbrana skoraj polnoštevno na sestanku dne 22. t. m. v Šmarju na Dolenjskem, enodušno pomiluje tiste svoje tovariše, kateri morebiti iz nezadovoljnosti z vodstveno taktiko ali iz kakega drugega neutemeljenega razloga razdirajo s svojim nastopom stranko SLS samo, katere edina med političnimi strankami v Sloveniji temelji na krščanskem programu, odobrenem na slovenskih kat. shodih.

Zaupnike Kmetске Zveze prosimo, naj posvete te dni svojo pozornost Koledarju naše KZ, katerega prav sedaj razpošiljamo. Hitro obvestite gospodarje in ga jim razprodajte. Cena kakor prejšnja leta 10 Din. Prav tako prosimo, da nam po priloženi položnici denar čimpreje določite. — Kdor bi iz kakega razloga ne mogel poslanih izvodov razpečati, naj nam preostale takoj vrne. Kjer žele še več koledarjev, naj takoj pišejo na: Jugoslovanska Kmetска zveza, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana.

Zadnja pot zlatomašnika Simona Zupana. V petek 23. t. m. dopoldne so pripeljali truplo blagopokojnega zlatomašnika Simona Zupana iz ljubljanskega Leonišča v farno cerkev na Ježici. Ob 10. uri je v nabito polni cerkvi opravil kanonik dr. Merhar za pokojnika črno sv. mašo. Po sv. maši je zadonel po cerkvi pretresljivi »Liberale« in nato so domači pevci odpeli ganljivi »Usliši nas«. Šest mož je dvignilo krsto, in razvil se je veličasten spreved proti pokopališču sv. Jurja, kjer je našel pokojnik sredi svojih faranov v ljubljani posavski zemlji svoj zadnji dom. Pogreb je bil priča, kako priljubljen je bil pokojnik med svojimi farani in prijatelji. Spremlilo ga je na zadnji poti 20 stanovskih tovarišev, med njimi poleg dr. Merharja še štirje tuk. rojaki: župnik Sitar ter kaplani Dovč, Presetnik in Cunder. Opazili smo tudi vseučiliškega profesorja g. dr. Polca ter mnogo drugih gospodov in dam iz Ljubljane in okolice. Dalje je spremlil pokojnika občinski odbor z županom Severjem na čelu in vsa domača katoliška društva, ki jih je on ustanevil in pa Orli, Orlice, Slov. kat. izobraževalno društvo in Marijina družba in pa obe tuk. gasilni društvi, katerim je bil pokojnik tudi soustanovitelj. Ob odprtem grobu se je z ganljivimi besedami poslovil od pokojnika domači g. župnik Košir. Pevci so še zapeli »Vigred« in s solznimi očmi so se žalujoci poslovili od pokojnika.

Proti davčni preobremenitvi Slovenije je naš parlamentarni klub, kakor smo že včeraj poročali, vložil ostro interpelacijo na g. fin. ministra. Besedilo te interpelacije prinašamo na 6 strani.

Dopisnika »Jutra« iz Krškega prosim, da mi blagovoli sporočiti svoj naslov. Rad bi ga namreč poučil o zadevi hidrocentrale, da ne bo kazal take neorientiranosti kot doslej. Povrh vsega pa me še napada in mi podtika demagogične namene. Iz oči v oči se pogovorimo! — Tomazin Matej, kaplan v Cerkljah.

Iz »Uradnega listca«. Uradni list za ljubljansko oblast z dne 24. oktobra t. l. prinaša poleg raznih uradnih razglasov in objav: Pravila o bolniških lekarnah in državnih lekarnarjih v Srbiji in Crngorij. Dodatek k pravilom o bolniških lekarnah in državnih lekarnarjih; Učni program za stalno pošto-telegrafsko šolo.

Moste pri Ljubljani. Ljudski oder v Ljubljani vprižori danes ob pol 8. uri zvečer v društvenem domu v Mostah velezanimivo in obče priljubljeno burko v treh dejanjih »Sluga in

njegov grof«. Vsi prijatelji poštene in nepriljene zabave, vljudno vabljeni.

Iz poštne službe. Reaktiviran je bivši poštni računski oficijal v pokoku France Rifelj in dodeljen kot uradnik v področje poštne in brzojavnega ravnateljstva v Novem Sadu.

V Savi pri Litiji so 23. t. m. našli neznanega utopljenega dečka v starosti od 5—7 let. Na sebi je imel srajco iz bele z rdečimi črtami pisane kotenine in krilce iz višnjeve kotenine z belimi pikami.

Pokojina bivšega velikega župana v Zagrebu. Bivšemu velikemu županu v Zagrebu dr. Čimiću so s 1. septembrom t. l. ustavili pokojnino kot velikemu županu, priznali pa so mu pokojnino kot članu stola sedmorice. Ta pokojnina znaša 7000 Din mesečno. Poleg tega prejema dr. Čimić še kot vladni komisar pri Kmetijski družbi 15.000 Din, kar bo za vsakdanje kosilce in skromno večerjico menda zadostovalo.

Smrtina obsojda v Zagrebu. Vojak Edvard Sladovič je l. 1923. ubil posestnika Harndta v Husanji, okraj Klanjec, in nato z nožem v roki od njegove žene izsilil gotovino 4000 Din. Divizijsko sodišče v Zagrebu je zaradi tega čina obsodilo Sladovića na smrt. Vse višje instance so obsodbo potrdile in te dni bodo Sladovića ustrelili.

Koledar Jugoslovanske kmetске zveze za leto 1926. Kakor že več let zapovrstjo, je JKZ tudi letos izdala za naše kmetске gospodarje žepen koledar v zelo lični obliki. Ze na zunaj ga odlikuje pred drugimi podobnimi koledarji lepa vezava v platnu in prvovrsten papir. Podan je koledarju tudi papir za potrebne zapiske. Koledar JKZ prednjači vsem sličnim po mnogovrstni tvari, ki jo prinaša. Poleg poštinih določb in kolikovnih pristojbin ima celo vrsto kmetovalcu potrebnih tabel kakor na primer: preračunavanje pesti v metersko mero, razmerje med živo težo in težo zaklane živali, koledar brezosti vseh domačih živali, kako se zračna kubična mera okroglih debel in klad itd. Sledi več prvovrstnih gospodarskih člankov: Pridelovanje krme, Mlekarstvo v Sloveniji, Sadni izbor za Slovenijo, Pravilna molža, Poletna paša živine, Reja ovac, Sadno drevje po njivah, Uredba maslarstva. Zelo zanimiv je dr. Brecljev članek: Bodi nam zdrav kmečki dom, ki daje zdravstvene nasvete kmečkim gospodarjem in gospodinjam. Fantje bodo našli navodil o skrajšanem roku o oproščenju od vojaštva itd. v članku: O vojaški dolžnosti Koledar prinaša tudi običajno poročilo o delovanju JKZ in načelen članek: Cilji naših kmetских zvez. Koledar se nanaša pri naslovu: Jugoslovanska kmetска zveza, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. Prodaja ga tudi Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana. — Cena Din 10.—.

Osebe, ki so bolne v želodcu, črevih, na ledvicah, jetrih, žolcu ter bledični dosežejo z rabo naravne »Franz-Josef« grenčice urejene prebavne razmere. Sloveči strokovni zdravniki potrjujejo, da so zelo zadovoljni v vsakem oziru z učinki »Franz-Josef« vode. Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Priznanje, komur priznanje! Tako hvalijo vsi izborne »Pekate«, ki so jih pokusili. Dobe se razen makaronov, špagetov in rezancev v mnogih vrstah za juho in prikuho. 4246

Krvavo uš in drug mrčes na sadnem drevju zatiramo uspešno v jeseni z Arborin-om. Cena Arborinu je Din 10 za kg in se dobi pri Chemotehni družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču).

Veledenjene dame

Opozarjamo na izbrano zalogo

Peluches (pliša)

v vseh barvah, ki ga nudi že od 120 Din dalje
tvrd. Drago Schwab, Ljubljana.

Navinšek: Lepa maska. Navodilo za šminkanje.

Din 6.—.

Ribičič: Kraljica palčkov. Mladinska igra. III., 10.

Din 20.—.

— V kraljestvu palčkov. Mladinska igra s petjem.

III., 9. Din 15.—, glasbene točke Din 15.—.

Rojec: Tončkovo sanje na Miklavžev večer. Mladinska igra. III., Din 30.—.

Rozman: Testament. Ljudska igra. IV., 19. Din 12.

Sardenko Silvija: Mati sv. veselja. Skrivnost vstajenja. V., 14. Din 16.—.

— Nedejske ure na društvenem odru. 4 igrokazi za ženske vloge. Din 16.—.

— Slovanska apostola. Zgodovinska igra. V., 11.

Din 16.—.

Silvester: Kuplet in pesmi. (Krojač in čevljar. Liberal. Mizar. Zupan. Narobe svet. Piskrovec.

Dimnikar. Smolar. Knajpov kuplet. Kavarica. Vtiparska noveletica. Din 20.—.

Sket-Bajuk: Miklova Zala. Ljudska igra. V., 21.

Din 22.—.

Skrbinšek: Diletantski oder. Navodila za režiserje.

Din 16.—.

Štoka: Lažizdravnika. Burka. II., 9. — Trije tički.

Burka. II., 8. Din 15.—.

Triglavlski: Hudič. Prizor iz politične komedije.

Din 5.—.

Veseloigre in šaljivi prizori za moške in ženske vloge. (Sokratov god — Nocoj je prav lep večer. — V posredovalnici. — V hudih zadregah. — Gospa Kordula.) Din 16.—.

Vole: Na dan sodbe. Ljudska igra. III., 17. Din 8.—.

— Kolajna. Veseloigra. I., 14. Din 8.—.

— Kriz in sroboho. Igrokaz. V., 7. Din 8.—.

Najnovejši katalog je brezplačno na razpolago.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.

Kupujte srečke

Dij. podp. društva v Ljubljani!

„LUKULO“ dišave v zavojih so najboljše!

V vsaki hiši se morete zdraviti s pistyjan-
skim načinom zdravljenja s pomočjo izvorne-
ga blata. To vulkansko blato se dobi v narav-
ni obliki kot »Pi-Qa« ali kakor go-ova kompre-
sa »Gama« v vseh lekarnah. To blato je naj-
sigurnejši lek proti revmi, išiasu, eksudatom.
Zastopstvo in glavno skladišče: L. Schreiber,
Zagreb, Akademski trg 1/II.

«Prva pomoč». Opozorjamo na dr. Rusovo
knjigo »Prva pomoč«, ki je nujno potreb-
na telovadnim, sportnim, gasilskim, reševal-
nim društvom, kmetovalcem, orožniškim po-
stajam, županstvom, župnim uradom, indu-
strijskim podjetjem, šolam itd., ker daje vsa
navodila za pomoč ob nezgodah. Dobi se v
vseh knjigarnah. Cena 32 Din.

Poskusite takoj in prepričali se bode-
te, da ima mlo »Gazela« take vrline, ki ga uspo-
sablja za nenadomestljivega pri vsakem
varčnem in pametnem gospodinjstvu. 5402

Nismo fatalisti in ne priznamo kizmeta, ven-
dar moramo prisoditi, da je slučaj važen faktor v
našem življenju. Tako ti slučaj lahko podari za
10 Din nov Fordov avto, ali vrže za isto ceno pred
te celotno sobno opremo, pripelje konja s kočijo,
da novo kolo ali ti celo montira — čudno je sli-
šati, pa je res! — moderen radioaparati Seveda,
še marsikatero podobno lahko uganemo. Ti mu moraš
iti le toliko na roko, da kupiš za 10 Din srečko
Dijaškega podpornega društva in čakaš do 15. ja-
nuarja 1926. Dobiš jo povsod, če drugod ne, pa pri
odboru v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5.

Lažnivo poročanje »Slov. Narod«. V po-
ročilu o invalidskem zakonu pred skupščino
piše »Slov. Narod«: »Slovenski klerikalci se
»zelo zanimajo za invalidsko vprašanje. To
je zlasti pokazal krščanski socialist in delav-
ski agitator posl. Fran Kremžar, ki se je pri-
javil k besedi, toda danes ga ni bilo v skup-
ščini in tako je izgubil besedo.« — Ugotov-
ljamo: Ker je bilo že pozno (ob eni popol-
dne), je skupščinski podpredsednik prosil
posl. Kremžarja, ki bo govoril dve uri, naj
svoj govor odloži na prihodnjo sejo; poslanec
Kremžar je podpredsednikovi prošnji ugodil
in bo govoril v ponedeljek. — Ugotovljamo še
to: Dična starina iz Knafljeve ulice naj laže
še tako nesramno, vendar ne bo naših invali-
dov premotil o tem, kdo je delal zanje in
kdo ne. Invalidi vedo, da so edino pri Davi-
dovič-Koroščevi vladi našli razumevanje; ve-
do, da je v invalidskem odboru vedno in
najodločnejše zastopal njihove upravičene za-
hteve ravno posl. Kremžar, zato bodo na »Na-
rodovo« zavijanje pač samo — kihnilo. Saj
ga dobro poznajo!

Počastimo žrtve svetovne vojne.

Prepričani smo, da tudi letos 1. novembra
stori naše meščanstvo svojo dolžnost in na-
mesto odsotnih mater, nevest, očetov, bratov
okraši s cvetkami in zlasti s svečkami gomile
sinov 10 narodnosti, ki so izpili grenki kelih
svetovne tragedije do dna in pri nas spe-
večni sen. Zveza slovenskih vojakov iz sve-
tovne vojne priredi letos s pomočjo vojaške
oblasti in pevskih zborov proslavo teh trpinov
in prosi slavno občinstvo, naj bi gozdiček
okoli judenburških žrtv od 3. ure popoldne
naprej dne 1. novembra bil določen samo za
zastopnike tujih držav, vojaške oblasti, za
invalidce, pevce, vojaško godbo in Zvezo slo-
venskih vojakov iz svetovne vojne. V ta namen
bo ta mali gaj od 3. naprej vojaško zastražen,
da se ne bodo kot lani nekateri grobovi nedo-

Objava. Ker so postali naši dosednji pro-
stori vsled velikega prometa pre-
majhni, smo preselili svojo prodajalno
»VOIKA« ČEVLJEV IN NOGAVIC

v pritličje iste hiše na Krekovem trgu št. 10
— v razširjeni in renovirani ulične prodajne
prostore (biv. pisarne svetlovt. Lampret). — Oglej-
te si naše izložbe in našo zalogo! — Zunanji od-
jemalci dobijo na željo brezplačno naš ilustr. cenik.

Čevlji in nogavice — LJUBLJANA
»Voika« — Krekov trg št. 10. 7191

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8 zvečer.

Nedelja, 25. okt.: »Pegica mojega srcac. Izven.
Ponedeljek, 26. okt.: »Periferija. Red B.
Torek, 27. okt.: »Higenija na Tavridi. Red C.
Sreda, 28. okt.: Zaprt.
Četrtek, 29. okt.: »Pegica mojega srcac. Red A.
Petek, 30. okt.: »Zimska pravljica. Red E.
Sobota, 31. okt.: »Periferija. Red D.

Opera.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Nedelja, 25. okt. ob 3. uri pop. »Nabore.« »Povratek.«
Začetek cene. Izven.
Ponedeljek, 26. okt.: Zaprt.
Torek, 27. okt.: »Hoffmannove pripovedke. Red B.
Sreda, 28. okt.: Češka proslava. Izven.
Četrtek, 29. okt.: »Mrtve oči. Red F.
Petek, 30. okt.: »Nabore.« »Povratek. Red C.
Sobota, 31. okt.: »Manon. Red A.

Sportni teden.

V Newyorku so vsi hoteli prenapolnjeni, toliko
je Američancev tam, ki hočejo v Evropo, tudi se-
daj, pozimi. V letošnji zimi bo obiskalo Evropo tu-
di veliko sportnikov. Med zvezdami imenuje-
mo sprinterja Scholza, in Hartranta, metavca kro-
gle in diska; za njima bosta prišla plavca Weiss-
mueller in Skelten. Torej stara Evropa zmeraj bolj
vleče. — Za olimpiado v Amsterdamu 1928 pa pri-
pravljajo Amerikanci že sedaj vse potrebno. Ker
v Amsterdamu ni hotela, kjer bi bili lahko sami,
bodo opremili kar celo ladj v hotel in bodo stano-
vali na nji tudi med tekmi. — Zanimanje za
sport je tudi pri nas vedno večje. Sedaj si bo zgra-
dila tudi belgajska »Jugoslavija« svoj stadion.

stojno teptali in pomendrali. Straže bodo tudi
po raztresenih grobovih radi svečk in cvetja.
Ko končajo molitve in petje pri glavnem
križu, gredo pevci združenih zborov na vojne
gomile. Ondi otvori žalno slavnost vojaška
godba. Nato zapoje pevci: Vigred se povrne.
Kratek nagovor. Godba. Libera, ki jo zapoje
bivši vojni kurati. Pevski zbori odpojo z kitico:
Oj Doberdob. Godba zaključí s poslednjo žalo-
stinko. V skrajno slabem vremnu se spored
znatno skrajša. Šolska oblast je naprosena,
naj deca z venci in cvetjem okraši zapuščene
grobove, meščanstvo pa naj daruje in zažiga
svečke na grobiščih vojnih žrtv.

Rod, ki mrtve svoje ceni in spoštuje,
si bodočnost zlato kuje.
Za odbor Z. S. V. Martin Colarič, l. r. t. &
predsednik. Fran Bonač, l. r. t. & tajnik.

Iz Ljubljane.

ZA PREKMURSKJE DIJAKE.

Sredi šolskega leta sta se ukinila VI. in
VII. razred na gimnaziji v Murski Soboti. Te
dijake, ki so bili prišli še iz madžarskih
osnovnih šol, so vrgli sredi leta na cesto.
Nekateri mislijo privatno dalje študirati,
nekateri so odšli v Ptuj, v Celje, osem pa jih
je prišlo v Ljubljano. Tu ni več zlahka dobiti
hrane in stanovanja. Dijaki so vsi več ali
manj revni ter potrebuje in vredni podpore.
Zato apeliramo na dobra srca gostoljubnih
Ljubljančanov, da jim gredo na roko. Poka-
žimo bratsko ljubezen od teh tisoč let poli-
tično od nas ločenih, šele 6 let združenih bra-
tov. Prosim vse tiste dobrotnike, ki so voljni
dati enemu ali več teh dijakov stanovanje ali
hrano za primerno ceno ali zastoj, naj to
naznanijo na moj naslov: Dr. M. Slavič,
univer. profesor v Ljubljani.

Družba sv. Elizabete bo prodajala sveče
v petek 30. in soboto 31. oktobra na Vodni-
kovem trgu in sicer ob Černakovi trgovini,
poleg Jugoslovanske knjigarne, na vogalu
franciškanskega mostu poleg Mayerjeve trgo-
vine; in v nedeljo 1. novembra pri sv. Križu
in pri sv. Krištofu. Čisti dobiček je namenjen
božičnici za revne otroke. Zato prosimo vse
prijatelje mladine, naj kupujejo sveče za
rajne mrtve na označenih mestih.

32. 18. »Najboljeje« informirani sloven-
ski dnevniki »Jutro« kar molči, ko smo obja-
vili razglas, proti kateremu so se pritožili
bivši občinski svetniki SLS. Laž je bila malo
predebela. »Jutro« je tajilo nekaj, kar je bilo
že javno znano. Nič ne pomaga. Gerentski
svet je dal samemu sebi izpričevalo, kakršno
zasluži: Najlepše mestne parcele sredi mesta
prodaja po 18 Din, kupuje pa jame na Po-
savju po 32 Din. To je ugotovila pritožba g.
ravnatelja Jegliča in nič več in nič manj. To
je smoterno mestno gospodarstvo gg. dr. Puca,
Turka in Likozarja.

Jame in g. Turk. G. Turk je silovito jezen
radi trnovske jame in njenih 80.000 Din vred-
nih smeti, ki so jih po mnenju »Jutra« kleri-
kalci, v resnici pa sedanji JDS-gerenti tja
navozili. — Pač pa g. Turka vselej jame na
sokolskem telovadišču, ki so vredne 32 Din
m² in so tako velike, da bi jih ljubljanski
smetarji 50 let lahko zasipali. Pa se nad temi
prekoristnimi jamami spodbija »klerikalci«
in zmešajo g. Turku vse račune. Kako naj bi
g. Turk ne bil hud. Zdaj morata vladati gg.
Likozar in Puc mestno občino v »dveh«. Turk
pa hodi na Posavje, v Trnovo in na Prule in
premišljuje, kako bi izravnal vse te jame.
Ljubljančani pa menijo, da se bodo odprle še
nove jame, ker bodo vse te, kar jih je sedaj,
premajhne za vse smeti, ki se zadnje mesece
kopičijo...

K regulaciji Strelške ulice. Na našo toza-
devno notico je »Slov. Narod« odgovoril med
drugim, da bi bila ulica že regulirana, če bi
g. Fran Pust hotel odstopiti za regulacijo po-
trebni svet. Informirali smo se pri g. Pustu
in zvedeli sledeče: G. Pust sveta ne more več

odstopiti, ker je dotični, za regulacijo potrebni
svet že pred 15 leti odstopil mestni občini v
svrhu regulacije. S tem svetom tedaj ne more
več razpolagati g. Pust, pač pa mestna občina.
G. Pust je že sam prosil sedanji gerentski
svet, naj bi ulico regulirali in napravili ograjo
pod istimi pogoji, kakor so jo pri g. Tornaggo
nasproti Ljudskega doma. Ponudil je celo,
da napravi med betonskimi stebriči leseno
ogrojo sam na svoje stroške. Iz tega je raz-
vidno, da pri g. Pustu ni nobene ovire za
regulacijo Strelške ulice.

Najnovejši park v Ljubljani je oni, ki je
prav lično urejen ob vhodu v Studentovsko
ulico nasproti Vodnikovemu spomeniku. Pra-
vijo mu Likozarjev park. Da bo za ta lepi in
solčni park vsestransko poskrbljeno, bi bilo
prav, da se ondi, kakor n. pr. v tivolskem
parku, namesti še napis: »Pse na vrvice, sicer
kazen!

Koncert v Unionu. Opozorjamo na komorni
koncert, ki se vrši ob priliki ustanovitve učiteljskega zbora dne 31. oktobra t. l. v veliki
dvorani Uniona. Sodelujejo naši najboljši
umetniki.

Ljubljanska sekeja Jugoslov. novinar-
skega novinarskega združenja ima danes ob
10. dop. izredni občni zbor v kavarni »Emona-
na«, I. nadstropje.

Pevski zbor Glasbene Matice. Ta teden
skupne vaje mešanega zbora in sicer v torek
in četrtek ob četrta na sedem. — Odbor

Poročil se bo danes g. mr. ph. Robert
Murmayer z gđ. Malko Zalarjevo.

Zobni ateljeje Ferdinand Palovec ne spre-
jema radi selitve od 28. okt. in bo zopet otvor-
jen od 3. nov. dalje na Kongresnem trgu 14.

Pralnica, likalnica in popraviljanje perila,
Simenc Kolodvorska 8. Najsolidnejše in
najlepše delo v Ljubljani.

Nepovabljen gost. V noči od četrta na
petek se je priklatil neki nepovabljenec v
gostilno pri »Figovcu« na Dunajski cesti in si
privoščil 8 klobas, tri pečenke, 1 kg sladkorja
in pol kg kruha. Ker si je moral sam postreči,
je vzel še 20 Din za napitnino. Nadalje je
poškodoval dva predala točilnice, katera je s
silo odprl. Imel pa je smolo, ker ni bilo notri
niti pare, pač pa dve hranilni knjižici, katerih
se pa ni upal odnesti. Nepovabljen gost, ki je
baje neki Hrvat, se je bil najbrž zvečer skril
v gostilniških prostorih ali pa je udril skozi
okno.

Zahvala! Kakor vsako leto, tako je tudi te
dni Uprava papirnice v Vevčah brez predhodnje
naše prošnje poslala zavodu za meteorologijo in
geodinamiko v Ljubljani za seizmografske aparate
kot darilo trake v skupni dolžini od 1 in en četr-
t kilometra in širokosti od 15 cm. V imenu zavoda
se ji kar najlepše zahvaljujem. — Naj bi tudi dru-
ga domača podjetja posnemala primer omenjene
papirnice in tako pomagala napredku tega zavoda.
Upravnik: Dr. A. Gavazzi.

Iz štajerske.

Trgatev v Slovenskih goricah je konča-
na. Vinska letina je boljša od lanske, samo
kakovost zaostaja mnogo za lansko. Toplo
solnce v zadnjih treh tednih je vsekakor
ugodno vplivalo na dozorev in lepi dnevi
so omogočili nemoteno trgatve.

Vinska letina v Dravski dolini, zlasti v
Ruški okolici je letos tako po množini kakor
tudi po kakovosti zelo slaba. Vzrok slabše
vinske letine je v prvi vrsti letošnje slabo
vreme.

IZ MARIBORA.

Spomenik padlim vojakom. Včeraj je ime-
lo sejo presojev, sazsočiše za natečaje načrtov
za spomenik padlim v svetovni vojni premi-
nulim vojakom. Natečaja se je udeležilo 26
konkurentov. Odbor je prisodil prvo nagrado
geslu »Za domovino« in nagrado je dobil
g. Lojze Dolinar, kipar v Ljubljani, čigar
osnutek se tudi priporoča odboru v izvršitev.
Drugo nagrado je dobil prof. Franc Ravnikar
v Mariboru, tretjo pa arhitekt Ivan Kreiner

Nillesom itd Španskega vojaškega mojstra Barrisa
je prisilil po 5. rundi, da je odnehal. — V Madiso-
novem poslojpu v Newyorku se bosta udarila 11.
dec. za svetovno mojstrstvo v poltežki teži Berlen-
bach ne Delaney, teden nato pa v lahki teži Greb
in Walker. Berlenbach je potolkel izbornega Solo-
mona v 9. rundi; Solomon je bil tako zdelan (grog-
gy), da je sodnik boj prekinil. Če premaga Berlen-
bach Delaney, bo nastopil v februarju proti Car-
pentieru. — Dežela dolarjev je izvalila tudi šved-
skega mojstra Perssona v Ameriko. — Po boju z
Willson bo postal Dempsey bankir. Skupaj z ban-
kirjem Schewittom se bo petal s prodajanjem zem-
ljišč in konoplje. Hudomužneži pravijo, da bo
Dempsey urejeval samo morebitne difference druž-
be, s pestmi seveda. — Nekateri naši gospodje na
deželi so proti sportu. Pa ni prav. Mi moramo iti
s sportom, če ne bo šel sport preko nas. Je pač ta-
ko, proti toku časa ne moremo plavati. Pogledjte na
primer Charlesa Nelsona, ki je bil pred 10. leti
eden prvih bokserjev in je sedaj eden prvih ame-
riških škofov. Da podpira v svoji škofiji sport, kar
le more, je umljivo.

Italijanska kolesarska dvojica Girardengo-
Bottechia je prevzela 100 km na cesti v 2:37:35,
na uro torej 37.618 km. To sta sedaj najboljša dva
italijanska kolesarja. V areni je prevzel 100 km
Grassin v 1:18:18. — V Chicagu so sestavili že se-
znam za prvo šestdnevno dirkanje. Startalo bo 28
moštev.

Avtomobilista Plessier in Gartfried sta
dirkala v Monthéry pri Parizu na 400 HP-Renaultu
neprestano od treh popoldne do pol sedmih jutraj.
Zboljšala sta vse avtomobilne rekorde od 500 do
2000 km s povprečno hitrostjo 162 km na uro. 1000
km sta prevzela v 6 urah in 5 minutah, 1500 km
v 9 in 10, 2000 km v 12 urah 24 minutah in 29 se-
kundah. Novi dvanaesturni rekord znaša 1939.9 km.
— V začetku letošnjega leta so našli na vsem sve-
tu 22.770.000 avtomobilov in motorov, zad-
njih 1.203.000. V Uniji so jih našli 15.000.000, na
Angleškem 568.000 itd. — Angležinje so si ustano-

Kaj me gledate debelo?
Ker mi delo gre veselo,
hitro, naglo izpod rok?

Rabim pač »GAZELA« mlo,
ki se peni mi obilo
in ni trdo kakor rog!

Vedno sem se prej trudila,
mnogo časa zamudila,
pa zaman je bil ves trud!

Končno si »GAZELA« mlo
sem kupila in perilo
perem zdaj brez vseh zamud.

v Ljubljani. Načrti bodo prihodnje dni javno
razstavljeni.

Roparski napad. Včeraj ob pol 8 zvečer
je neznan zločinec izvršil roparski napad na
gospo Scheidbechovo, lastnico knjigarne v Go-
sposki ulici. Policija je takoj došla na lice
mesta in stvar natančno preiskala. Podrob-
nejše še poročamo.

Prenapolnjena bolnica. To občutijo pa-
cienti in zdravniki te dni, zlasti na kirur-
gičnem ginekološkem oddelku, ne da bi bili
drugi oddelki enako prizadeti. Vse kliče, da
treba nujno od pomoči temu nevzdržnemu stan-
ju, in le čakamo, če ne bo tudi tu ostalo le
pri posvetovanjih in ev. sklepih o razširitvi
sedanjih ozir. postaviti novih oddelkov. Po-
litika »forstwurštanja« na račun bankrota
narodnega zdravja je najmanj upravičljiva!

Nehajte s spakovanjem! Zopet en dokaz
servilnosti nekaterih uradnikov: na neki ma-
riborski urad pride vloga slovenskega okraj-
nega glavarstva: »Molim za naslovnikami do-
staviti izvadak iz rekrutnega spiska sa svim
podatcima...« Nato čista slovenščina, nato
ponovno pačenje slovenskih besed. Gospodje,
nehajte! Tudi službena gorečnost tega ne za-
hteva od vas!

Razpisana službena mesta. V mariborski
kaznilnici je razpisano več mest paznikov.
Prošnje je vlagati pri ravnateljstvu kaznilnice
do 1. nov. Pogoji so razvidni iz »Uradnega
lista«.

Nova tovarna v Mariboru. E. Zelenko et
Comp., javna trgovska družba, šlihtovna in
mehanična tkalnica, je te dni začela s pol-
nim obratom. Družba je imela prej svoje pro-
store v moški kaznilnici. Ko pa so ji bili tam
prostori odpovedani, je zgradila v Linhartovi
ulici lastno tovarno in jo najmodernejše opre-
mila. Tovarna razpolaga s 50 stroji, močnim
strojem za zlaganje in drugimi pomožnimi
stroji. Strokovno vodstvo je poverjeno pri-
znanemu strokovnjaku v tej panogi g. Schon-
sky-ju. Da je družbi uspeh zagotovljen, kaže
že dejstvo, da ima takoj ob začetku svojega
polnega obrata naročil za več mesecev na-
prej. — Maribor zaznamuje v svoji podjetno-
sti in industrializaciji nov napredek.

Vinska trgovina. Ob spravljanju novega
vina se je začela v Mariboru živahna vinska

vile že leta 1903. svoj lastni avtoklub, sedaj šele si
ga bodo tudi Francozinje. Od januarja do septem-
bra letos je napravilo 3600 Francozinj avtomobilno
skušnjo.

Francoški letavec Lasne je na aeroplantu
Newport-Delage s 500 HP motorjem, obteženostjo
1000 kg, preletel 100 km v 24 minutah in 20 sek
(na uro 246.44 km), 200 km pa v 48 minutah in 50
sek. (na uro 244.874 km). S 450 HP motorjem in
500 kg obteženostjo je pa prevozil 100 km v 21:21
(279.03 km), 200 km v 42:54 (279.72 km). Štirje
svetovni rekordi so to; Lasne jih ima dvanaest. —
Z aeroplani nameravajo v pomladi leteti Francozi
iz Evrope v Ameriko, Amerikanci pa v obratni
smeri. — Koncem septembra je priplul italijanski
avlatik Pinedo z mehanikom Compagnelli v To-
kio. Startal je 21. aprila na Lago Maggiore z Mac-
chi-hidroplanom, motor 450 HP. 9. junija je bil že
v Melbourne v Avstraliji. Pregledal je letalo in mo-
tor in je 6. avg. nadaljeval pot na Japonsko, v To-
kio, kamor je prišel 26. septembra. Na vsej tej
poti, 33.000 km dolgi, je uporabljal Pinedo isto le-
talo in isti motor; nikjer ni imel pripravljenih ne
zalog, ne nadomestnih delov itd., kakor n. pr. Pel-
letier d'Oisy ali Amerikanci. Zato se mora njegov
polet tem više oceniti. Iz Tokia je odpul že nazaj
proti Evropi, vozil bo ob azijskih obalah. V. Š.

Evgen Sandov.

Ne vemo, če je bil kakšen moderní atlet tako
slaven kot on. Še živga so se oklenile pravilice
izklesano telo, lep obraz, mišičevje najizrazitejšo
harmonije, čudovita moč! Ni bil Anglež, bil je
Prus, pisal se je Müller, 25 let star je prišel v Lon-
don, seznanil se je tam z Atilo, prvobornim zve-
zda telesne kulture, prevzel je njegov sistem. Atila mu
je dal ime Sandov, s tem imenom je v zvezi si-
stem, ki ga je gojilo in ga bo gojilo na stotine in
milijone ljudi. Nam, ki se nismo hoteli ukvarjati z
orodno telovadbo je dal ta sistem lepe ure ve-

Edvin Reynolds iz Constantina na angleškem polotoku Cornwall je nabral letos na 70 let stari in okoli 10 metrov visoki jablani 14.000 jabolk! Leta 1921 je dalo drevo celo 16.000 jabolk!

Gospodarstvo.

Borzni teden.

Ljubljana, 24. okt. 1925.

Tendenca je bila skoraj cel teden neizpremenjena. Prometa ni bilo dosti, bil je celo malo manjši kakor prejšnji teden. Tudi zagrebška efektna borza je bila cel teden mirnejša. Niti državni papirji niso izkazovali velikih izprememb.

V državnih papirjih je bilo v Ljubljani zaključkov na borzi v invest. posojilu. Vojna odškodnina je bila v prvih 3 dneh tedna čvrstejša, proti koncu tedna pa je popustila. Začela je v Zagrebu s 352—353, in nehala danes s 333; v Ljubljani je začela s 345 den. in nehala 322—332 v petek. Oslabljenje tečaja je pripisovati po poročilih iz Zagreba veliki spekulaciji, ki zaradi bližajočega se oktoberskega ultima drži kurz nizko, da se more kriti.

7 odstotno invest. posoj. 19. okt. 80 den., 23. okt. 79—80.50, vojna odškodnina 19. okt. 345 den., 23. okt. 322—332, zastavni listi 19. okt. 20—23, 23. okt. 20—23, kom. zadolžnice 19. okt. 20—23, 23. okt. 20—23.

Bančni papirji v Ljubljani ne beležijo nobenih izprememb razen Ljubljanske kreditne. V Zagrebu je tendenca neizpremenjena. Promet je bil v Ljubljani v Celjski in Merkantilni.

Celjska 19. okt. 202 zaklj., 23. okt. 202 zaklj., Ljublj. kreditna 19. okt. 230 den., 23. okt. 230—260, Merkantilna 19. okt. 101 zaklj., 23. okt. 101—104, Kreditni zavod 19. okt. 175—185, 23. okt. 175—185.

Tudi industrijski papirji so zamenljivi. Medtem ko se je n. pr. prejšnji teden plačevalo za Strojne 125, je ta teden denar samo 120. Stavbna družba je nazadovala od 130—140 na 100—110. Za Trbovlje se je sredi tedna interesiral Zagreb in tečaj je malo porastel. Promet je bil samo v Vevčah. Šešir se je povzpela do 142 den. Tečaji začetkom in koncem tedna so bili v Ljubljani sledeči:

Strojne 19. okt. 120—125, 23. okt. 120—123, Trbovlje 19. okt. 338—348, 23. okt. 360 blago, Vevče 19. okt. 120 den., 23. okt. 120 zaklj., Nihag 19. okt. 40 bl., 23. okt. 39 bl. Stavbna 19. okt. 130—140, 23. okt. 100—110, šešir 19. okt. 138—144, 23. okt. 142 den.

Zadnje dni se mnogo govori v borznih krogih o stabilizaciji kurza vojne odškodnine. Prevelike fluktuacije, ki so še močnejše kakor nekdanje fluktuacije dinarja, škodujejo ugledu države. Zato se pojavljajo glasovi, ki priporočajo stabilizacijo in intervencijo države.

Zgradba druge telefonske linije z Zagrebom.

Med Ljubljano in Zagrebom je obstojal do sedaj za telefonski promet samo en bronasti vod, dočim je bil drugi vod, na katerem so bile vključene razne vmesne postaje, iz železne žice, tako da za direktni promet ni prišel vsled slabe prevodnosti v poštev. Edini direktni bronasti vod pa že davno ni zmožel vedno intenzivnega prometa med Ljubljano in Zagrebom, ki je vsled vedno živahnejšega prometa denarnih zavodov in borz, kakor tudi trgovskih in industrijskih podjetij od dne do dne naraščal.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je zato že lansko leto ponovno intervenirala pri ministrstvu pošt in telegrafov, da se nujno zgradi druga direktna telefonska zveza z Zagrebom in njeno prizadevanje je imelo popoln uspeh. Ministrstvo je odobrilo načrte in ko je bila letos dobavljena iz inozemstva bakrena žica, se je takoj pričelo z zgradbo.

Na hrvaški strani je sedaj vod od Zagreba do Dobove že dograjen, dočim je na naši strani vod že speljan preko Novega mesta do Rajhenburga, tako da bo v kratkem nova zveza vzpostavljena. Pričakuje se, da bo v kakih 14 dneh že mogoče otvoriti promet na novi zvezi. Dosedaj je vladala v telefonskem prometu z Zagrebom velika mizerija in je nekatere dni moralo izostati v najvažnejših poslovnih urah do sto pogovorov, kar je pomenilo ne samo veliko škodo za trgovino in industrijo, marveč tudi za državno blagajno samo. Z zgradbo drugega voda bo promet med obema mesti znatno olajšan.

Anketa o pristojbinah za železniško carinsko odpravljanje.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je priredila dne 20. t. m. anketo o pristojbinah, ki jih predpisuje drugi del nove železniške tarife v 13. točki V. oddelka. Povod tej anketi so dale pritožbe interesentov radi zaračunavanja neprimerne visokih pristojbin s strani nekaterih železniških carinskih agentur.

V teku posvetovanja, ki ga je vodil zbornični tajnik g. Ivan Mohorič, se je predvsem ugotovilo, da so železniške carinske pristojbine v razmerju s prevoznimi in posredniškimi stroški neprimerne visoke. Konkreten primer kaže, da je pri pošiljki blaga, katerega prevoz je stal od Postojne v Ljubljano 1108.90 dinarjev in ki jo je ocarinila stranka sama, znašala vsota samo železniških carinskih pristojbin brez kolekovne itd. 402 Din. Najhuje

so udarjeni uvozniki manufakturnega in kolonijalnega blaga. Visokosti teh pristojbin je krivo v glavnem tolmačenje in uporabljanje tarifskih postav.

Anketa je prišla do zaključka, da je treba storiti na merodajnih mestih primerne korake, da se odpravi neenotna in v mnogem oziru napačna praksa pri uporabljanju tarifnih postav nove železniške tarife, ki se nanašajo na železniško carinsko odpravljanje. V zvezi s tem se je stavil predlog, da se radi pospešitve razkladanja carinskih pošilk pri ljubljanski carinarnici zviša število carinskih delavcev in končno da se izposluje pri Generalni direkciji carin, da se bo smelo enostavno blago v originalnih pošiljkih, kjer način tovarjenja omogoča notranji pregled in žigosanje, cariniti z dovoljenjem upravnika carinarne na tiru.

Borze.

24. oktobra 1925.

Denar.

Zagreb. V današnjem prostem prometu so bili sledeči tečaji: Italija 2.25—2.26 (2.21—2.2340), London 273.50—278.50 (272.75—274.75), Newyork 56.37—56.40 (56.07—56.67), Pariz 289 blago (241.40 do 245.40), Dunaj 7.59—7.96 (7.90—8.00), Zürich 10.885 den. (10.845—10.925). — 7 odst. inv. pos. 80.50—81, vojna odškodnina 383.

Curih. (Predborza.) Belgrad 9.19 (9.20), Italija 20.70 (20.95), London 25.145 (25.145), Newyork 519.86 (519.25), Pariz 21.90 (22.05), Praga 15.375 (15.375), Dunaj 78.15 (78.15).

ZA ZAŠČITO DOMAČIH VIN.

Veliki župan ljubljanske oblasti je razposlal sledečo okrožnico: V smislu čl. 23. zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradništva, odnosno čl. 51. in 52. pravilnika k temu zakonu (glej Ur. list št. 113-360 iz leta 1922, odnosno 36-116 iz leta 1924) ter v zaščito slovesa naših znamenitih vin, odream:

1. Na vsa županstva, potovalne učitelje, okrajne ekonomne, žandarmerijske postaje je izdati uradni nalog, da ljudstvo opozore na primerno pouče, da je razmoževanje in prodaja takozvanih neposredno rodečih trtnih vrst, takolimenovanih direktnih produktorjev, kakor so n. pr. šmarnica ali noah itd., strogo prepovedano. Državni ekonom naj ob vsaki priliki, na raznih sejmi in na običajnih tržiščih strogo pazi na osebe, ki ponujajo na prodajo trtni material in če opazijo med tem materialom ključke ali sajence od šmarnice ali katke druge gori navedenih samorodečih vrst trt, naj jih takoj zaplenijo in uničijo, oziroma naj proti prodajalcem postopajo po čl. 52. pravilnika o izvrševanju zakona o obnavljanju in pospeševanju vinogradstva.

Obenem je potom županstev opozoriti tudi vse vinogradnike in lastnike privatnih trtnic, da je razmoževanje in razprodaja samorodečih trt ali hibrid strogo zabranjeno in da se bo tozadevni zakon vnaprej točno in strogo izvajal ter da se bodo vsi oni, ki se jih zasači pri razprodaji takih vrst trt na podlagi §§ 319 in 326 kaz. zak. strogo kaznovali.

Sploh je vsakogar svariti pred razmoževanjem in saditvijo šmarnice itd. One pa, ki še imajo nasade šmarnice ali drugih neposredno rodečih amerikan, je opozoriti, da ako jih izkopljejo in uničijo, dobe iz drž. trtnic kot nadomestilo za izkopane slabe trtne vrste, žlahtne vrste cepčenk brezplačno.

2. Na podlagi § 54. lit. 2. obrtnega reda naj nadalje izdajo vsi okrajni glavarji (mestni magistrat) razglas, po katerem mora v obrtnih prostorih, v katerih se prodaja ali toči šmarnica, viseti na vidnem mestu tabla, iz katere je razvidno, da se tam toči vino »šmarnice« ozir. katke druge vrste direktnih produktorjev. Vsakogar, ki ne bi izvršil take oznabe, je staviti pod kazensko sankcijo in v danem slučaju proti njemu kazensko postopati.

Na noben način se tedaj gori omenjeni vinski pridelek ne sme prodajati pod splošnim imenom »vino« ali pod kakšno drugo oznako, s katero bi se hotelo prikriti, da izvira pijska od neposredno rodečih trtnih vrst. Isto velja tudi glede mešanice navadnega vina s šmarnico ali kako drugo neposredno rodečo vrsto ter se smejo tudi mešanice prodajati le pod imenom »šmarnice« odnosno pod imenom tiste neposredno rodeče trtne vrste, od katere izvira.

3. Za gojenje limon in pomaranč v Dalmaciji. Dalmatinski deželni gospodarski svet je uvelodil akcijo, da bi se začele v Dalmaciji v večji meri gojiti limone, pomaranče in mandarine ter bi se mogli polagoma osvoboditi italijanskega uvoza. Mlada drevesa navedenih sadnih vrst stanejo po 50 Din komad.

Strašno davčno breme Slovencev.

Interpelacija posl. Iv. Vesenjaka in tov. na g. dr. M. Stojadinovića, fin. ministra, v zvezi s preobremenitve prečanskih krajev, posebno Slovenije.

Gospod minister! Že v prvih letih obstoja naše države so iz gospodarskih in politično oportunitetnih razlogov prihajali glasovi iz pokrajin bivše Avstro-Ogrske, da je treba dolžnosti in pravice, ugodnosti in bremena v naši domovini izenačiti in sorazmerno razdeliti.

Pri vsaki razpravi o budgetu in dvanajstih letih so se ti glasovi v narodni skupščini in zunaj nje v naši javnosti ponavljali in po svoji intenzivnosti s časom stopnjevali, a letos na poletje in sedaj na jesen prešli v ogorčene proteste vseh naših gospodarskih pridobitvenih slojev v Vojvodini, v Hrvatski in Slavoniji, v Hercegovini in Dalmaciji in posebej še v Sloveniji.

Znano je, da živijo tukaj povsod mirni, vestni in zavedni državljani, ki brez velikega pritiska radovoljno plačujejo po svoji najboljši volji in vest svoje obveznosti svoji državi in svojim upravam. Zato je njihovo razburjenje tembolj simptomatično in karakteristično za našo finančno upravo. Ti pojavi bi morali biti resen opomin k temeljitemu razmotrivanju povodov in vzrokov in ugotovilo bi se, kako razumljiv, utemeljen in upravičen je omeneni nasto, vseh naših gospodarskih pridobitvenih slojev.

Gospod minister! Finančna politika vseh vlad, ki so od l. 1920. naprej predložile in s svojimi večinami uzakonile današnje obstoječe finančne zakone ter z njimi ustvarile sedanje težko stanje, povzroča

hiranje in propadanje našega celotnega narodnega gospodarstva,

ustvarja brezposelnost in bedo ter kopači ne zadovoljstvo do sedaj legalnih eksplozij.

Vsled obilice gospodarskih socialnih in upravnih nalog, pa tudi za militaristične cilje je fiskus zgradil v bivših pokrajinah Avstro-Ogrske do skrajne plačilne močnosti svoj davčni sistem, posebej še oni direktnih davkov. Med vojno je nekatere olajšave ukinil in bremena povečal. Isto se je zgodilo deloma z dokladami pokrajinskih uprav.

V takšnem stanju je dobila naša nova državna finančna uprava državne finance pri nas in pritegnila v svojo upravo tudi vse pokrajinske avtonomne doklade, katerih samoupravno poslovanje je uničila najprej administrativno in potem legalizirala svoj postopek z ustavo, ne da bi skrbela za realiziranje nove vsaj navidezne samouprave.

V finančnih zakonih in v dvanajstih letih ter s posebnimi zakoni o direktnih in indirektnih davkih so se bremena povečevala posebej še od l. 1923. naprej. Z linearnim povišanjem še samo posebi neenake obremenitve in obveznosti so se stopnjevale na račun in v škodo prečanskih krajev osobito Slovenije. Istočasno pa finančna uprava ni izpolnjevala iz obstoječih veljavnih zakonov izvršajočih obveznosti.

K tem težkim obremenitvam potom direktnih davkov se je na rame našega prebivalstva naložilo še vse težko breme sistema indirektnih davkov predvojne Srbije in se je ta sistem še pogoščal z zakonom o taksah in s carinskimi in železniškimi tarifi.

Pridelimo k temu še naravnost neverjetno

fiskalnost našega davčnega aparata

neznosno in v solidnem gospodarstvu absolutno nemogočo in nedopustno prakso predpisovanja in izterjavanja davkov nazaj, omenimo kazenske določbe, katere ne vzgajajo, temveč brezčutno uničujejo eksistenco, omenimo povrh še dejstvo, da se prizivi sploh ne rešujejo ali pa brez potrebnega razumevanja dejanskega položaja stereotipno zavračajo, poudarjamo grobi način izterjavanja davkov, ružebni in dražb pa imamo približno medlo sliko, ki nam jo sedaj nudi posebej Slovenija a tudi nekateri drugi prečanski kraji.

Finančni efekt je seveda trenutno in za časno za fiskaliste odličan, za uvidne narodne gospodarje po naravnost porazen. Kako

pretirana in neznosna je obremenitev Slovenije,

naj pričajo najnovejši podatki ministrstva financ, razglašeni v uradnih »Služb. Novinah«.

V mesecu avgustu 1925 bi se moralo na podlagi budgeta plačati v celi državi neposrednih davkov v znesku 51.6 milijonov dinarjev, plačalo se je dejansko 91.4 milijonov dinarjev, torej okroglo 80 odstotkov več kakor določa proračun. Slovenija je plačala 17.5 milijonov dinarjev namesto v proračunu predvidenih 5.8 milijonov dinarjev, torej 225 odstotkov več kot določa proračun. Slovenija je plačala v tem mesecu tretjino vseh za celo državo proračunjenih neposrednih davkov ali skoraj eno petino plačanih neposrednih davkov, v 8 mesecih tega leta bi se moralo plačati 412.8 milijonov Din, dejansko se je plačalo 574.6 milijonov dinarjev, Slovenija je plačala namesto proračunanih 46.6 milijonov dinarjev 88.8 milijonov dinarjev, torej za 90 odstotkov več. Plačilo Slovenije v 8 mesecih znaša skoraj eno šestino vseh plačanih neposrednih davkov.

Izrednih 500 odstotnih in 30 odstotnih doklad bi se moralo v mesecu avgustu plačati v celi državi na podlagi budgeta 41.6 milijonov dinarjev, plačalo pa se je 52.6 milijonov dinarjev, Slovenija je plačala 7.4 milijona Din več kot eno šestino proračunjenega zneska ali skoraj eno sedmino v celi državi plačanih doklad. V 8 mesecih bi se moralo plačati letos 333.3 milj. dinarjev, plačalo se je samo 232.8 milj. dinarjev. Slovenija je plačala 40.5 milj. dinarjev, torej več kot eno šestino vseh doklad.

Med davke, ki so se uvedli v celi državi na podlagi novih enotnih zakonov, spadajo davek na poslovni promet in invalidski davek. Po budgetu bi se moralo v mesecu avgusta plačati 16.6 milj. dinarjev na poslovni promet, plačalo se je 19.7 milj. dinarjev. Slovenija je plačala od tega 6.7 milj. dinarjev, torej več kot eno tretjino vsega davka. V 8 mesecih je bilo plačano mesto proračunanih 133.3 milj. dinarjev, 141.7 milj. Din na poslovni promet Slovenija je plačala 29.5 milj. Din ali nekaj več kot eno petino vsega davka.

Invalidskega davka se je plačalo v 8 mesecih t. l. mesto proračunanih 34.3 milj. Din 66.8 milj. Din. Slovenija je plačala 11.2 milj. dinarjev, ali več kot eno šestino vsega plačanega invalidnega davka. Vsa plačila vseh naštetih davkov so v Sloveniji letos za 60 odstotkov večja kot lani. Naj omenimo, da je Srbija s Črno goro plačala v 8 mesecih t. l. le 113 milj. Din neposrednih davkov, Slovenija 88.8 milj. Din. Srbija in Črna gora izrednih doklad 46.8 milj. Din, Slovenija 40.5 milj. Din. Davka na poslovni promet Srbija 23.9 milj. dinarjev, Slovenija 29.5 milj. Din invalidskega davka Srbija s Črno goro 9.5 milj. Din, Slovenija 11.2 milj. Din.

Kljub vsem tem dejstvom pa je smatral gospod dr. Šavnik, delegat ministrstva financ za Slovenijo, za primerno in potrebno, da s posebnimi okrožnicami proti uradništvu in naganja naše več kot vestne davčne uprave ter ustavlja uradnikom zakonske dopuste.

Katastrofalne posledice te davčne prakse.

Posledica vseh teh legislativnih in administrativnih določb je, da tovarne zapirajo obrate, podjetja, trgovci in obrtniki prijavljajo konkurze in poravnave, a kmetje in delavci na deželi, v mestih in rudokopih ječijo pod težo, trpijo pomanjkanje in bedo, da pada produktivna ter kupovalna moč naših državljanov. Mala rodovitnost naše zemlje in splošno težavni eksistenčni boj našega obrtništva in naše industrije ne prenese več pretežkih bremen.

Zato vprašamo:

1. Ali so Vam gospod minister znana navedena dejstva?
2. Kako morete spraviti ta dejstva v sklad z določbami naše ustave čl. 116., ki velja že od l. 1921?
3. Kakšna navodila ste dosedaj dali in kakšna hočete dati, da se zmanjša število eksekucij in dražb?
4. Kaj mislite ukreniti za izenačenje bremen in za razbremenitev preobremenjenih naših slojev in pokrajin?
5. Ali hočete olajšati na znesljivo mero bremena s tem, da se
 - a) uvede redno predpisovanje in obračunavanje davkov namesto akontacij,
 - b) znižajo obresti za davčne zastanke in stroški ter kazni za opomine,
 - c) revidira zakon o taksah, v kolikor se je izkazalo, da je socialno krivičen in da ovira gospodarstvo in gospodarske transakcije,
 - d) ukine davek na delo in uredi osebnodohodnina, da bo glede eksistenčnega minimuma in davčne lestvice odgovarjala duhu zakona in spremenjenim življenjskim razmeram,
 - e) izednači hišno najemninski davek v Sloveniji z onim v Srbiji,
 - f) prekliče okrožnico gospoda delegata dr. Šavnika, ki jo je izdal po Vaših navodilih o izterjavanju davčnih zastankov.

V avtomobilu okoli sveta.

Nizozemski časnikar Engelsmann je stavil, da bo v desetih letih v stanovanjskem avtomobilu prepotoval svet. Slika nam kaže podjetnega Engelsmanna s svojim avtomobilom na Dunaju.

Za pravice invalidov.

POSEBNO MISLJENJE JUGOSLOVANSKEGA KLUBA, PODANO PO POSLANCU
KREMŽARJU V SEJI NARODNE SKUPŠČINE DNE 23. OKTOBRA.

Za enakopravnost invalidov.

Zakonski načrt invalidskega zakona, kakor ga predlaga vlada, oziroma njena odobrova večina, nikakor ne odgovarja načelnim zahtevam našega kluba, niti zahtevam in potrebam invalidov, ki so bile že tolikokrat izražene v predlogih invalidskih organizacij. S svojega stališča kot zastopniki slovenskega ljudstva moramo še prav posebno ugovarjati krivičnemu razlikovanju med invalidi, radi katerega je dobršen del slovenskih in sploh prečanskih invalidov zapostavljen za drugimi. Pri tem moramo izrecno naglasiti, da to razlikovanje niti najmanj ni in ni bilo v intencijah »Udruženja ratnih invalida«, v katerem ravno Srbi zavzemajo vodilno mesto. Invalidsko udruženje se je postavilo na čisto pravilno stališče popolne enakopravnosti. Kajti uvidelo je, da pri takem zakonu, ki ima v prvi vrsti socialen namen, ne gre delati razlike.

Vlada se na te in druge predloge invalidskih organizacij ni ozirala. Še več! »Udruženju ratnih invalida« je odvzela možnost sodelovati pri tem zakonu. Ker je zastopnik vlade, gospod minister za socialno politiko, že v zbornici in v odboru naglašal, da je invalidska organizacija imela priliko sodelovati pri tem zakonu, zato naj navedemo iz spomence »Središnjega odbora udruženja ratnih invalida« dobesedno, koliko so invalidi pri ustvarjanju tega zakona mogli in smeli sodelovati. V dotični spomence se glasi:

»Poslednji projekt invalidskega zakona izradilo je Ministar socialne politike g. Marko Gjuričič sa jednom komisijom, u kojoj je bio i predstavnik invalida. Taj projekt i ako nije obuhvatio nekoliko bitnih potreba invalida, ipak se ustručavao da anulira prava, koja su invalidi stekli po ranijim zakonima, koji su bili u sili, kada su invalidi takvim postajali i u tom položaju svoja prava regulisali. Ali taj projekt Ministra socialne politike pretrpeo je prilikom pretresa u Ministarskom savetu takve izmene na štetu invalida, da se s pravom može reći, da je mnogo gori po svojim odredbama od privremenog zakona, koji smo do sada imali.«

Iz navedenega ne sledi le čisto jasno, da invalidi ta zakonski predlog smatrajo za popolnoma nesposoben, rešiti invalidsko vprašanje, ampak sledi tudi sledeča ugotovitev: K prvim posvetovanjem v komisiji je vlada res poyabila zastopnika invalidov, pa se na njegove predloge ni ozirala. Ko pa je predlog prišel iz komisije v ministrski svet, je vlada vrgla iz načrta še vse tiste določbe, ki so v smislu invalidskih zahtev še od prej ostale v projektu. Stoji tedaj, da je ta zakonski predlog narejen brez sodelovanja z organizacijo invalidov, katerim ravno je ta zakon namenjen. S tem je vlada pogazila prvo načelo, na katerem bi moral biti zgrajen dober invalidski zakon.

Invalidski zakon bodi socialen zakon.

Vlada pa je v svojem projektu zavrnila še neki drug važen princip. Zakonskemu načrtu, ki ga je predložila Davidovičeva vlada lansko leto, je bilo temelj sledeče pravilno načelo: Usposobiti invalide, vdove in vojne sirote za samostojno gospodarsko delo, ustvariti in okrepiti njihovo samostojno eksistenco, to je namen celokupnega državnega in družbenega prizadevanja. S samo invalidnino se to vprašanje ne more rešiti. Radi tega je težišče tega problema preneseno na tako zvano socialno pomoč. Vse odredbe v korist invalidov pa bi ostale le mrtve črke na papirju, če bi se z drugimi odredbami ne omogočila njihova izvršitev. Praktična pomoč invalidom se ne da niti misliti, ko bi vse to delo bilo prepuščeno le državnim administracijam. Poleg tega moramo vedno imeti pred očmi, da se vsa ta vprašanja ne morejo pravilno in dobro reševati brez sodelovanja samih invalidov. Ravno tako bi bilo naravnost nesmiselno, odrekati se že v naprej dragoceni pomoči, ki jo v tem pogledu more nuditi zasebna iniciativa. Iz tega razloga je invalidski načrt Davidovičeve vlade priznaval invalidske organizacije kot zastopnike invalidov in družin umrlih bojevnikov. Načrt pa ni samo priznaval organizacij, ampak jim je tudi nudil sredstva, da bi morale izvršiti svojo nalogo in pomagati dvigati gospodarski položaj svojih članov. V celi državi obstoji okrog 600 invalidskih organizacij, ki so v teku šestih let silno mnogo storile za invalide. Tudi dosedanja začasni zakon za invalide je upošteval invalidske organizacije, katere so si tudi same znale pridobivati sredstev, da so ž njimi pomagale tam, kjer država pomoči ni bila zadostna. Ravno organizacije invalidov so znale apelirati na javnost, da je ista prispevala v večji ali manjši meri za olajšanje invalidske bede. Na istih načelih stoji tudi zakonodavstvo naprednejših zapadnih držav: Francoske, Belgije, Italije, Anglije, Kanade itd. To načelo je v resnici ravno pri invalidskem zakonu edino možno, pravilno in tudi praktično. In samo na tem načelu ima institucija »Narodnega fonda« svoj smisel. V zakonskem načrtu Davidovičeve vlade je zamišljen »Narodni fond«, ki naj bi se vanj stekale poleg državnih tudi zasebne subvencije. Ta fond bi stal pod avtonomno upravo invalidskih organizacij in pod kontrolo držav-

nih organov. Tako zamišljena institucija bi tudi v resnici mogla dosegati svoje uspehe.

Stališče sedanje vlade

pa je temu načelu čisto nasprotno. Iz celega zakonskega načrta je vlada črtala organizacije invalidov. Tudi v instituciji »Narodnega fonda« nimajo invalidi nobene besede. Vseled tega z vso gotovostjo že v naprej trdimo, da je »Narodni fond«, kakor je zamišljen v projektu sedanje vlade, mrtvo rojeno dete. Nihče ne bo mogel apelirati na zasebno dobrodelnost, naj prispeva v ta »Narodni fond«, če zasebna javnost ne bo imela garancije, da se bo ta »Narodni fond« tudi res uporabljal za tiste invalide, katerim bi bili prispevki namenjeni. Institucija »Narodnega fonda« je lirokratizirana in nihče bi ne smel biti tako naiven, da bi pričakoval od javnosti dobrovoljnih prispevkov za neko birokratično institucijo. Istotako predloženi vladni načrt popolnoma omalovažuje invalidsko zadržništvo, kakršno je po vzgledu Belgije, Čehoslovaške, Rusije itd. zamišljen tudi pri nas predlog Davidovičeve vlade. S tem je sedanja vlada na novo potrdila svoje napačno načelo: popolnoma zatreti misel invalidskih organizacij vseh vrst in oblik. Invalidi v svoji lastni zadevi nimajo nobene besede več, in to ne le v »Narodnem fondu«, ampak povsod! Vlada se je namreč njim postavila na stališče absolutnega gospodarja. To stališče močno spominja na metode absolutizma Jožefa II., ki je hotel celo določiti, koliko sveč sme goreti pri pogrebu kakega mrliča. Zdi se, kakor da bi vlada s tem projektom hitela prižigati slabotno svečico za pogreb zadnjega invalida, ki bo moral umreti na podlagi tega zakona. Invalidski zakon bi moral biti socialen zakon. Radi tega bi moral biti sestavljen tako, da bi bila zagotovljena tudi socialna izvedba tega zakona. Birokratizem, posebno če ima take absolutistične tendence kakor jih vidimo v tem zakonu, pa ne more nikdar izvesti na socialen način niti najbolj socialnega zakona. Toda

absolutizem birokracije

v tem zakonskem predlogu ne zadeva le invalidov samih, ampak s posebno težo udarja tudi na zasebnike, zasebne korporacije, občine, samouprave in razna podjetja. Tako je v členu 31. vladnega projekta izrečena kategorična zahteva, da mora vsaka občina sprejeti v svojo službo najmanj enega invalida. Večje občine pa morajo sprejeti v svojo službo toliko invalidov, kolikor jim jih bo predpisal minister. In to brez ozira na to, ali jih občine sploh rabijo, in brez ozira na to, če jih bodo sploh mogle plačevati. V istem členu se glasi, da morajo zasebna in samoupravna podjetja sprejemati v svojo službo toliko invalidov, kolikor jih bo določil minister, ki pa se imajo zaposlovati pri takih opravkih, ki niso težki, ali ki ne zahtevajo posebne sposobnosti. To stališče je v temelju napačno. Najprej bi morala država v vseh svojih področjih skrbeti, da namesti sposobne invalide. Pri tej priliki treba ugotoviti, da se v predloženem vladnem zakonskem predlogu država otresa še tistih invalidov, ki jih je po dosedanjem začasnem zakonu brez škode za državno blagajno vsaj za silo oskrbela. Po uredbi iz leta 1920. in po zakonu iz leta 1921. je bilo poskrbljeno, da je velik del invalidov bil oskrbljen na ta način, da jim je država oddajala prodajo tobaka. Tako je okroglo 20.000 invalidskih družin imelo zagotovljeno eksistenco. Poleg tega je po uredbi iz leta 1920. bilo določeno, da imajo invalidske organizacije pravico na 4 na tisoč od celokupne letne prodaje tobaka. Ta denar je Uprava monopolov redno pošiljala ministrstvu za socialno politiko, ki je znesek razdelilo invalidskim organizacijam. Te so te vsote zopet razdelile v podporo invalidov. V predloženem zakonskem načrtu vlade to odpade. Člen 37. prepušča invalidom le še 50 odstotkov trafik. Tako nastaja nevarnost, da deset tisoč invalidov izgubi svojo eksistenco, ali se vsaj dopušča, da 10.000 invalidov ne pride do eksistence, za katero bi sicer država ne plačala niti vinarja. To ravnanje nam je nerazumljivo. Država bi bila prva dolžna varovati pridobljene pravice invalidov, katerih velik del bi na ta način bil z lahkoto oskrbljen. Za druge, ki bi država za nje na ta način ne mogla poskrbeti, bi se morala drugače pobrihati ter jih z ozirom na njihovo invalidnost pripraviti za novo poklic. Šele tako usposobljene invalide bi bilo mogoče spravljati v privatna podjetja. Je pa tu še neka druga nevarnost. Na ta način se utegne zgoditi, da bodo za tak posel v podjetju nesposobni invalidi iz kmetijske panoge preneseni v industrijo, kjer bodo množili industrijski proletarijat ter obenem delali, četudi nehoti, konkurenco drugim sposobnim delavcem, ki so dotlej bili v tistem podjetju zaposleni. To bo brez dvoma škoda za kmetijstvo, za industrijo, za delavce in invalide same. Na ta način bo taka rešitev invalidskega vprašanja v našem gospodarstvu povzročala samo novo zmedo brez haska za invalide. Povzročila bo pa tudi antagonizmo med občinami, industrijo in delavci na eni, ter invalidi na drugi strani. Tak način oskrbovanja invalidov zanje ni le škodljiv, ampak je tudi nečasten. Država jih v tem pogledu kakor tudi v drugih stavlja v položaj miloščinarjev.

Mi stojimo na stališču, da je država invalidom dolžna dati za izgubljene zdrave ude odškodnino. Ker pa še tako velika odškodnina nikdar ne more nadomestiti zdravja in ker tega v zadostni meri tudi naše finance ne dopuščajo, moramo zahtevati vsaj to, da bodi invalidom od strani države dano vsaj neko priznanje v obliki materialnih sredstev in v obliki varstva, ki ga mora nuditi zakon. Na tem stališču je stal zakonski predlog Davidovičeve vlade, na tem stališču stoje tudi invalidska zakonodavstva vseh zapadnih držav. Kajti edino na teh načelih zgrajeno invalidsko zakonodavstvo je za invalide koristno in častno. Invalid, ki je v obrambi države izgubil svoje zdravje in velik del svoje delovne sile, ima pravico od države tirjati vsaj priznanje, in država mu je v vsakem slučaju dolžna dati vsaj priznanje, v nobenem slučaju pa ne miloščine. Toda predlog sedanje vlade temelji in boleha ravno na tem napačnem načelu, kakor da bi država s svojo podporo izkazovala invalidu bogve kako milost, ko mu v resnici povrača samo del tega, kar je invalid za državo dal.

Režimska miloščina.

Žalibog dobro razumemo, zakaj je vlada sprejela v svoj projekt to pogrešno načelo: Birokracija mora imeti možnost, da miloščino invalidom deli po intencijah vsakokratnega režima. Odredbe tega zakonskega projekta dopuščajo polno možnost, da se bo ta zakon uporabljal iz strankarsko-političnih motivov. V tem oziru je n. pr. člen 55. vladnega projekta naravnost odkritosrčen. Določa namreč, v kakem slučaju mora ali more invalid izgubiti svojo invalidnino. Najprej je tu tista znana določba, ki straši po vseh zakonih, katere je ta vlada doslej predložila in ki se glasi: »Invalidnina i druga pomoč oduzeče se svakom onom licu, koje ispoljava načela protivu postojeće državne forme ili načelo protivu-pravne promene državno poretka.« Ta določba je bila že od vseh strani ožigosana, ker ne pomeni ničesar drugega v praksi kakor omogočenje samovolje od strani državnih organov napram vsem tistim državljanom, ki ne soglašajo z metodami obstoječega režima. Toda če more kdo zagovarjati to določbo v uradniškem ali kakem drugem sličnem zakonu, je prav gotovo ne more nihče zagovarjati v invalidskem zakonu. Invalid, ki je za državo žrtvoval svoje zdravje, svoje ude in morda vso svojo srečo in bodočnost, ta ima od države, kakor smo rekli, pravico zahtevati odškodnino ali vsaj priznanje. Ravno tako moramo zavracati tudi druge razloge, ki jih navaja ta člen in radi katerih se sme invalidu vzeti invalidnina. Tako je n. pr. rečeno, da se invalidu odvzame invalidnina, če se »uda prosjačenju«. To je naravnost norčevanje iz invalidov, katerim bo država po tem zakonu dala, če so n. pr. izgubili obe nogi, na mesec 200 dinarjev. Sedaj naj invalid brez obeh nog s temi 200 dinarji na mesec živi! Ker je človeško kaj takega nemogoče, bo moral prosjačiti. Ker bo pa prosjačil, mu bo država odvzela za kazen tistih borih 200 dinarjev! To je cinizem, ne pa človekoljubna določba, kakršne bi moral imeti tak zakon.

Rekli smo že, da so te in podobne določbe sprejete v ta projekt z očitnim namenom omogočiti birokratični absolutizem. Kakšne posledice je ta birokratični absolutizem že doslej imel, razvidimo iz glasovitih redukcij, glasom katerih je samo na Slovenskem blizu 10.000 invalidom bila odvzeta pravica invalidnine. To se je zgodilo na podlagi delovanja zloglasnih redukcijjskih komisij, katere so delovale čisto na birokratičen način brez vsakega socialnega smisla. Posledica tega je, da leži danes v ministrstvu socialne politike okroglo 280.000 neregistriranih invalidskih pritožb, prošenj in urgenc, katerih ta birokratizem ni znal in ni mogel rešiti. Priznavamo, da je gospod minister izjavil, da hoče na podlagi novega zakona vse doslej prizadete krivice popraviti. Po njegovem mnenju bo to storil v tem zakonskem projektu predvideni »vrhovni invalidski sud«, obstoječ iz 5 članov. Treba je imeti res nekoliko preveliko mero zaupanja v tako birokratično institucijo, kdor misli, da bo taka institucija kos svoji nalogi. Mi smo predlagali, naj kot druga in zadnja instanca v vseh invalidskih sporih razsojajo okrožna (apelacijska) sodišča, s čemer bi se delo razdelilo in rešitev pospešilo. To je tembolj potrebno in logično, če pomislimo, da v prvi instanci razsojajo navadna okrajna sodišča. Toda gospod minister ni hotel pristati na našo zahtevo, ker vlado vodijo pri tem motivi, katere smo zgoraj grajali, da hoče v tej stvari održati vso silo birokratičnega centralizma.

Nemoralne razlike.

Invalidski zakon kot socialni zakon bi moral predvsem braniti načelo enakopravnosti in sicer ne samo enakosti posameznih, ampak tudi enakosti posameznih skupin invalidov. V predloženem vladnem projektu vidimo, da se ravno proti načelu enakopravnosti greši vseprek. Očitna in naravnost izjavljajoča je neenakost, izražena v členih 39. in 40. vladnega projekta, kjer se govori o invalidnini. Tu je razlika med invalidom-vojaikom, invalidom-nižjim oficirjem, invalidom-višjim oficirjem in invalidom-generalom naravnost nemoralna, in to ne le s socialnega, ampak tudi z vojaškega stališča. Najlažje se ugotovi gorostasnost te razlike v naslednjem primeru: Nižji oficir, ki je 100 odstotni inva-

METALLUM
baterije za svetilke

lid, bo dobival 4800 Din invalidnine. Isto vsoto bo dobival višji oficir, ki je samo 50 odstotni invalid, in enako vsoto bo vlek general, kateri je dobil samo 20 odstotkov invalidnosti. To, kakor rečeno, ni nemoralno le v socialnem pogledu, ampak tudi v vojaškem. Čudimo se, da je mogel vojni minister pristati na tako določbo, ki mora brezpogojno zanesi v armado demoralizacijo. Nižji oficir bo v slučaju resne nevarnosti začel premišljevat, kako to, da njegovi obe nogi ali obe roki, ki jih izpostavlja v nevarnost, imata isto vrednost kakor pa mezinec gospoda generala. Na ta način se duh v vojski ne bo dvigal, ampak ga prav ta odločba spravlja v resno nevarnost.

Krivična in posebno s slovenskega stališča vse obsodbe vredna določba pa je obsodena v členu 105., 107. in 109. od odborske večine sprejetega projekta. Tu se delajo razlike med srbijanskimi in črnogorskimi oficirji na eni, ter prečanskimi na drugi strani. Te razlike izvirajo na odpor in protest toliko bolj, ker po dosednji davčni statistiki prečani, posebno pa mi Slovenci, nosimo večja bremena za armado kakor pa drugi deli naše države. Priznamo sicer, da imajo srbski in črnogorski invalidi na podlagi mirovnih pogodb pravico do deleža iz reparacijskih dajatev. Zato smo tudi predlagali, naj država srbskim in črnogorskim oficirjem in drugim invalidom iz tega reparacijskega fonda da, kolikor jim je dolžna dati. Toda v zakon, ki naj velja za vse invalide-državljanse naše države, se take razlike ne smejo sprejemati. Mi smo predlagali, da naj se določbe členov 105., 107. in 109., ki se nanašajo doslej le na srbske in črnogorske invalide, raztegnejo na vse invalide, ter smo za srbske in črnogorske posebej predlagali dodatke iz reparacijskega fonda. Gospod minister je sicer priznal, da imajo srbski in črnogorski invalidi pravico do enega dela reparacij, toda izjavil je obenem, da država srbskim in črnogorskim invalidom iz reparacij ne more nič dati, ker vse sama zase porabi. In tako vsled slabega gospodarstva z reparacijami trpi krivico velik del invalidov naše države, ki je toliko večja, ker vzbuja opravičeno mnenje, da so v naši državi tudi invalidi državljani prve in druge vrste.

Za nov zakon po načrtu Davidovič-Koroščeve vlade.

To so v glavnem načelne razlike med našim in vladnim pojmovanjem invalidskega zakona. Te razlike so tako velike, da se z navadnim kompromisom ne dajo rešiti. Zato smo predloženi vladni načrt v načelni debati zavrgli ter sprejeli za podlago načrt Davidovičeve vlade, čeprav smo tudi proti njemu v nekaterih točkah imeli pomisleke. Tako n. pr. bi bili tudi v Behmenovem načrtu iz načelnih razlogov zahtevali večjih garancij za avtonomistično poslovanje institucije »Narodnega fonda«, kar se nam je z ozirom na naše slovensko stališče zdelo neobhodno potrebno. Sicer pa je načrt Davidovičeve vlade po svojih temeljnih principih popolnoma odgovarjal našim načelom in tudi načelom ter zahtevam »Udruženja ratnih invalida«, v katerem so organizirani Srbi, Hrvati in Slovenci. Ker pa večina v odboru ni pristala na našo zahtevo, naj se sprejme za podlago načrt Davidovičeve vlade ali naj se vsaj glavna načela iz tega predloga sprejmejo v vladni predlog, smo v razpravi o podrobnostih bili prisiljeni, staviti izpreminjevalne predloge, ki bi bili vsaj nekoliko približali vladni načrt našim načelom. Toda ugotoviti moramo, da je vladna večina, oziroma vlada odbila vse naše važnejše predloga loge ter s tem popolnoma pogazila tista načela, na katerih bi moral sloneti moderen invalidski zakon.

Iz tega razloga prihajamo sedaj pred zbornico s svojim posebnim mišljenjem o invalidskem zakonu. V tem posebnem mišljenju smo se omejili le na ugotovitve nekaterih načelnih razlik med našim pojmovanjem in pojmovanjem vlade. Podrobnosti v tem svojem posebnem mišljenju ne navajamo. To bomo storili ob priliki razprave v plenumu zbornice, kjer bomo svoje stališče v načelu in podrobnostih iznova predložili, utemeljili in branili z vsemi sredstvi, ker na noben način ne bomo nositi odgovornosti, da nismo poskusili vsega, da preprečimo tak invalidski zakon, kakršnega nam je predložila vlada.

Naš poročevalec v zbornici bo poslanec Franc Kremžar.

Spalnica in jedilna kredenca

Iz trdega lesa, napredaj. —
Poišče se: Škofja ulica 13,
na dvorišču, pri mizarju.

Denar pada!

Zato kupi brz turistične srečke — najbolje vrednostne papirje (franki) in hkrati srečke z milijonskimi dobitki. Vsaka zadene. Izguba nemogoča. — Pojasnila brezplačno. — Pisma na upravo »Slovenca« s pristavkom: »Turistične srečke«. 7039

Plačil. NATAKARICA

dobra in zanesljiva moč, želi službe takoj ali pozneje in gre tudi izven mesta. — Pismene ponudbe na upravnništvo pod: »Plačilna« 7175.

Iščem družabnika

za vnovčenje patenta množinskega predmeta. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Varnostni obroček proti odpiranju pisem«.

Večja trgovina na Gorenjskem, z mešanim blagom, sprejme takoj:

BLAGAJNIČARKO

zmožno knjigovodstva, tudi začetnico;

DVA UČENCA

z boljšo šolsko izobrazbo, in enega HLAPCA

vajenega skladiščnih in dr. del. Pogoji: Pridnost, poštenost, dobra spravevala! — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod: »Gorenjsko« št. 7085.

VAJENCA

ali VAJENKO — sprejme trgovina z mešanim blagom v Ljubljani. Oskrbo mora imeti pri starših. Naslov v upravi pod št. 7092.

Iščem za stalno delo**stolarja**

za mehanične stole. — Ponudbe na upravo lista pod št. 7141.

VAJENCA

starega nad 14 let, sprejemem za sedlarsko obrt. Naslov v upravi lista pod št. 7104.

Zastopnike

za prodajo srečk na mesečne obroke išče večja banka pod zelo ugodnimi pogoji. Ponudbe na upravo lista pod: »Eksistenca« št. 7093.

Službo išče

z kakimi pisarni ali trgovini (najraje kot blagajničarka), DEKLE, stara 16 let, ki je dovršila z maturo 4-razred. mešč. šolo pri usmiljenkah v Kočevju. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6926.

Brezplačn. dela

najraje pri lesnem podjetju, prosim 18 letni zdrav mladenci poštenih staršev, če mogoče s hrano in stanovanjem (v mestu ali na deželi). — Ponudbe na upravo lista pod: »Mladenci« št. 7181.

Spreten graščinski

gospodarski opravniki z najboljšimi spravevali, želi svojo službo spremeniti. — Ponudbe pod: »Zanesljiv« št. 7142 na upravo lista.

Mizarskega pomočnika

treznega in zanesljivega, ki je res zmožen pohištvenega dela, sprejemam takoj; plača primerna. Na željo je stanovanje in hrana v hiši. — Lorenc Mačič, strojno mizarstvo, Prevalje. 7155

Dva učenca

za pekarsko obrt se sprejmeta takoj v pekarni ROŠ, HRASTNIK. 7112

Kmečki MLADENIČ

z dobro šol. izobrazbo, večje knjigovodstva, bi se rad izučil strojnega mehaništva, najraje v Ljubljani ali okolici. FR. KOSMAC, Mrzli vrh št. 9 — ŽIRI. 7165

Autobus - promet**k pokopališču pri Sv. Križu.**

Tvrda ADAMČIČ & ŠUSTERIČ javlja cenj. občinstvu, da se bo letošnje leto vršil autobus - promet k pokopališču pri Sv. Križu od dveh strani, in sicer: OD FI-GOVCA redno vsak dan od 28. oktobra do 3. nov. ob delavnikih od 9. ure dopoldne in v nedeljo od 8. ure do poznega večera; OD SV. PETRA pa bo vozil avto v soboto in ponedeljek od 10. ure dopoldne do 4. ure popoldne, v nedeljo pa od 8. ure do poznega večera. Enkratna vožnja stane 5 Din.

Stanovanje

iščem na Gorenjskem ali štajerskem, 1—2 sobi, kuhinjo in pritlikline. — Ponudbe upravi pod »Solčno 7183«.

Čajno maslo

najfinejše, nudi v poljubnih množinah MLEKARSKA ZADRUGA, Radomlje.

Tekač

dobi takoj službo. — Naslov v upravi lista pod št. 7184.

Pletilka

ki je izurjena za stroj št. 8, se takoj sprejme. — Naslov v upravi lista pod št. 7186.

Prioritete

železnice KRANJ—TRŽIČ so ceno napredaj. — Naslov v upravi lista pod št. 7192.

Oves in čebula

lep domač pridelek, se kupi. — Ponudbe na upravo hotela »Slon«, Ljubljana. 7180

Krušna peč

dobro ohranjena, se prodaja po nizki ceni. — Društvena ulica 38 — Moste. 7193

Trgovski vajenec

priden in pošten, s primer. šolsko izobrazbo, kateri ima veselje do trgovine, se sprejme v trgovino z meš. blagom. — V. AVSEC, Stična.

Sprejme se**dobra likarica**

za stalno proti dobri plači. — ŠIMENC, Kolodvorska ul. št. 8, Ljubljana.

Danes pa gremo

vsi v MOSTE št. 7

na krvave in mesene

klobase!

POZOR! — Prodaj

ŠIVALNI STROJ

»Gritzer« po ugodni ceni.

KAVČNIK KAREL, krojač,

Vnj. gorice, Brezovica.

2000 DINARJEV

in odstotke pri prodaji pla-

čam mesečno perfekt. FRI-

ZERKI in MANIKERKI.

A. Kummerkramer, Sombor.

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnej-

ši ceni, kakor vsake leto,

vedno na zalogi. — Kupim

tudi surovi in stopljeni loj

in ga plačam po najvišji

dnevni ceni

Jos. Bergman

Ljubljana, Poljanska c. 85.

Korespondentinja

popolnoma perfektna srbo-

hrvaščine, hitra strojepejska

s prakso, se takoj sprejme.

Ponudbe z natančno naved-

bo prakse in zahtevno plače

na: »Kolinsko tovarno v

Ljubljani«. 7157

Mesto postrežnice

iščem za jutraj ali zvečer.

Naslov pove uprava lista

pod številko 7152.

Velik PES - ČUVAJ

napredaj. — Vič, Tržaška cesta št. 34. 7105

Za kapelo ali cerkv. po-

družnico se prodaja velika,

fino oljebav. SLIKA

(sv. Magdalena pod Krist.

križu), kopija po Langusu.

Naslov: JENKO, Gradišče

št. 3, L. nadstropje. 7156

POZOR! POZOR!

Ostanki za perilo

napredaj po polovični ali

zelo znižani ceni. Ne za-

mudite ugodne prilike!

Resljeva cesta 30/L, desno.

Odda se v najem za več let

delavnica

ob glavni cesti v Sp. Šiški,

in 1 ali 2 sobi. Plačilo za

eno leto naprej. — Naslov

pri upravi lista pod: 7161.

Krizanteme

spec. gojene kot drevesčki,

in moderno vezane vence,

najlepši okraski na grobnice

dobite na Poljanski cesti 12

Prodaj česnjevo, politirano

spalno opravo

IVAN NOVAK, splošno mi-

zarstvo — Vižmarje 65.

BERDE

kupim, dobro ohranjene.

Ponudbe na FR. KOGEJ,

katehet, št. Vid n. Ljublj.

Napredaj:

SEDLO (Bocksattel), omara

za obleko, škornji, usnjene

gamaše, obežalo za obleke,

platneni kovčki. — Valva-

zorjev trg 6, II. nadstropje.

BRZOPARILNIK

dobro ohranjen, se prodaja

za 1125. — Din. Na ogled

ob vsakem času! Kje, pove

uprava lista pod št. 7166.

NAPRODAJ

dvojni, dobro ohranjen

KOZOLEC

(dopler), vsaka stran s tre-

mi oddelki (štanti). Poizve

se na Zaloški cesti št. 6.

Kupi se stružnica

za železo, stružne dolžine

1—1.50 m, na pogon. Po-

nudbe z navedbo cene na

upravo »Slovenca« pod šif-

ro: »Stružnica« št. 7158.

HIŠA

enostanovanjska, dve sobi,

kuhinja, shramba, veža, lepo

podstrešje, z vrtom, je tak-

oj napredaj, 7 minut od

elektr. železnice. Poizve se

v upravi pod št. 7151.

100—150 Din

računam od lepo narejene

OBLEKE. Kavčnik Karel,

krojač, Vnj. Gorice-Brezo-

vica pri Ljubljani. 7154

Mlinarji, pozor!

Vsakovrst. mlinске kamne

- najbolje kakovosti - ima

vedno v zalogi JAKOB

SELIŠKAR -- Škofja Loka.

Instrumente

za kompletno godbo na pi-

hala, prodamo. — Naslov

pove uprava »Slovenca« pod

šifro »PIHALA«. 7048

Deteljo za krmo

kupi trgovina, Dunajska

cesta 28. Istotam se odda

GNOJ iz greznice. 6985

Mlekarskih vrčev

okoli 70 komadov po 30 l.

(rabljenih), ter toliko lede-

nikov (Eiskapsel), bo na

javni dražbi dne 27. t. m.

popoldne ob 3 prodala Mle-

karska zadruga na Brezo-

vici. — Dražba se bo vršila

v mlekarji. 7080

Odvetnik Dr. Stanko Sajovic

naznanja, da je otvoril

lastno odvetniško pisarno v

Gornjem gradu (v hiši gosp. Franca Veršnika, pr. Fišer).

Krčne žile

si zavarujte s patentirano

ANTIVARIX

obvezo. — Cena: Din 150—

Naročila: M. BARTL, Stritarjeva ulica 2

Javna sodna dražba.

V sredo dne 28. oktobra 1925 ob 1. uri (1. uri) popoldne se vrši v Domžalah št. 4 JAVNA SODNA DRAŽBA raznega pohištva, kakor omari, mize, železne blagajne, šivalnih strojev za izdelavo slavnikov, raznih filceev, šivalnega stroja »Singer«, več tisoč raznih belih moških, otroških in raznobarnih moških slavnikov, slavnatih torbic (cekarjev), kit (cofov) za slavnike, kartonov za razpošiljanje slavnikov, konja, ružave barve, novega breka itd. itd. — Na to dražbo se posebno opozarjajo slavninarska podjetja. 7182

NAGROBNI VENCI

sveži in suhi — največja izbira — od Din 60.— naprej. — Sveže krizanteme, nageljni in rože, aranžmaji vseh vrst vedno v zalogi!

Cvetlični salon Viktor Bajt

Šelenburgova ulica št. 6 — Ljubljana.

Pomen kem. čiščenja oblek

je ohranitev istih stalno v brezhibnem stanju, ker kemično čiščenje varuje pred molji, plesnobi in razpadanju ter poži vi barvo, tako da je obleka vedno taka kot nova.

V reklamne svrhe daje do 30. oktobra 15% popusta od tarifnih cen, pri kemičnem snajenju in barvanju oblek tovarna Jos. Reich v Ljubljani.

Sprejemališče: Poljanski nasip št. 4,

Šelenburgova ulica št. 3.

M. Težak Zagreb, Gunduličeva ulica broj 13

priporoča cenj. usnjarjem vse v njih stroko spadajoče potrebščine; ribje olje, degreas C. I., strojna olja »Hessna«, vse vrste ekstraktov in kemikalij ter usnjarskega orodja, dalje šelaka in tragantov.

Oklic.

Dne 28. oktobra 1925 ob 9. uri se bo prodala na javni dražbi gozdna parcela št. 584 ad Srednja vas v izmeri 17.642 m². — Izključna cena je določena na 7500 Din. — Dražba se vrši na Mlaki št. 1. — Dražbeni pogoji se lahko vpogledajo pri sodišču. 7178

OKRAJNO SODIŠČE V RADOVLJICI, ODD. I.,

dne 22. oktobra 1925.

Sukno in velour za plašče**Doubl za površne suknje****Kamgarn in modni ševijot**

za moške in ženske obleke in drugo manufakturno blago v veliki izbiri po zanesljivi nizki ceni priporoča obče znana tvrdka

R. Miklauc „Pri Škofu“ Ljubljana

Zunanjim naročnikom se določijo vzorci na zahtevo poštne prosto.

Sodna dražba.

Dne 29. oktobra 1925 ob 8. uri se bodo prodali v Zgor. Gamelnah 37 sledeči predmeti: 300 navadnih stolov, 112 vrtnih stolov, 2 pisalni mizi, 12 rumenih mizic, 8 črnih mizic, 20 »štokerlov«, kuhinjska oprava, 6 stojal za cvetke, 14 vrtnih stolov, 1 vozeča parna lokomobil, različno orodje in stroji za izdelavo stolov, 1 blagajna, 1 nova vrata, 2 kompletna okna, 8 zabojev za orodje, 22 otroč. stolčkov itd.

Dne 30. oktobra 1925 ob 15. uri v Ljubljani, Sodna ulica št. 11, pa:

14 različnih stolov, 1 stenski obešalnik, 1 električna svetilka, 30 kg šelaka, 1 sveder in 4 moške obleke.

Kupci se vlijudno vabijo.

U veliki izbiri

različnega zimskega triko-

perila, flanelaste in prešite

odeje, vsakovrstne barhente,

moške stole in vse druge

potreščine kupite najbolje in najcenejše edino le pri

IVANU KROŠELJ

v lastni prenovljeni hiši

na Kette-Murnovi (Martinovi) cesti št. 15.

Premog, drva, oglje, briketi,

koks. — »ILIRIJA«, Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

OBLEKA

moška iz teškega ševijota in fina dunajske konfekcije Din 580

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija)

Brzjavke: Zadruga Kropa

Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice — Žebli za ladje, črni ali pocinkani — Žebli za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje — Spojke za odre in prage — Spojke za ladje in splave — Železne brane — Kljake za podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z maticami — Podložne pločice — Matice — Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi — Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje — Ilustrovani ceniki na razpolago

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

Novosti!

Osebnostne, ravno kar došle

Modni salon Stuchly-Maške

Oglejte si izložbe klobukov!

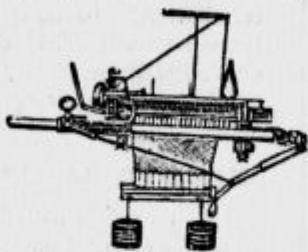
Cene nizke, dobro blago!

Popravila točno in ceno!

Novosti!

Pozor novo!

Pletilni stroji!

Edino strokovno upeljane delavnice za vsa popravila in predelavnice navadnih: Links-Links, Jarquard, Noppen, 8 Schloss, 4 Schloss itd. strojev. Priporočajo se novi stroji in strojni deli, najstarejše in najboljše nemške trdke, prevzame se tudi popravilo vse vrste pletilnih strojev in vsakovrstna strojna dela. Strokovna navodila in pojasnila dobite brezplačno. Cene solidne, točna in hitra postrežba.

Za Gorenjsko prevzame naročila:
g. Ivan Potočnik, Kranj, Mestni trg
Za naklonjenost se priporočata

Grgurevič i Bartl, Ljubljana
Gledališka stolba 3 Zraven kino Matice

Znižane cene!

Za jesensko prodajo

kolesa in šivalni stroji

cene znatno znižane pri

J. GOREC

Palača Ljubljanske kreditne banke

Znižane cene!

Zimske suknje

si povsod ogled in potem šele obišči našo detajlno trgovino na Erjavčevi cesti št. 2. — Le tako se bodeš prepričal, da smo poleg dobrega blaga vendar najcenejši

Konfekcijska tovarna

FRAN DERENDA & Cie.

Ljubljana.

PEKARNO

v Ljubljani vzamem v najem ali kupim s hišo vred. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 7037.

Kupujemo

drva

vsako količino, bukova polena, zdravo, suho blago, franko postaja ZAGREB. — Ponudbe izvolite poslati na

I. MESTROVIČ
ZAGREB, Bakačeva ul. 3/II.

PREMOG-ČEBIN

Wolfova ulica 1/II. — Telefon 56

SODI

za vino, žganje, olje, med, mast in petrolej, kakor tudi za transport in hrambo ima vedno v zalogi vsako množ.

FRAN REPIČ

sodar. podjetje v Ljubljani.

Istotam se sprejemajo vsa v to stroko spadajoča popravila po najnižjih cenah. Solidno delo, točna postrežba.

ARHITEKT

in MESTNI STAVBENIK

Viljem Treo

Ljubljana, Gosposvetska c. št. 10. — Telef. inter. 103.

Ustanovljeno leta 1830.

Se priporoča za ZGRADBE vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

Opekarna „EMONA“ na Viču-Brdo

Pisarna
v Ljubljani, Dunajska cesta 23
Telefon 207

Priporoča svojo bogato zalogo zidne opeke, žlebakov in strešnikov vseh vrst po zelo ugodnih cenah.

J. St. epušin Sisek

priporoča boljše tamburice, strune, partiture šole in vse potrebščine za vsa glasbila. Odlikovan na pariski razstavi. Ceniki franko

Zlato

vsebuje v Vaši roki se nahajajoče

Zlatorog-terpentinovo milo!

V vsak tisočeri komad se vpreša
1 zlatnik za 10 frankov.

Poskusite, kupite komad pristnega
Zlatorog-terpentinovega
milo in prepričajte se o njegovi
neprekosljivi kakovosti!

Mogoče,
da najdete pri
pranju tudi VI

zlatnik!

Damski »FILC-KLOBUKI«

v vseh modnih barvah in oblikah se dobe
najceneje pri

Franc Bernik, Ljubljana—Šiška

Slovenska cesta — bivši perutninski zavod.

Royal Mail Line

Kr. angleška
poštno-
parobrodna
linija.

General. zastopstvo
za kraljevino SHS;

Zagreb

Trg I. štev. 12.

Redni potniški promet

Hamburg—Cherbourg—Southampton v

Novi York in Kanado

Cherbourg—Liverpool—Southampton v

Južno Ameriko

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires,

San Paolo.

Odprava potnikov 1, 2, 3. razreda, — Kabine 3. raz. z 2 in 4 posteljami
Udobnost — Sigurnost — Brzina

Podzastopstva:

Beograd, Karagjorgjeva ulica 91. — Ljubljana,

Kolodvorska 26. — Metković, Ivo Veraja. —

Split, Dioklecijanova obala 8. — Vel. Bečkerek,

Kralja Aleksandra 4.

Brzjavni naslov za vsa gornja podzastopstva »ROYMAILPAC«.

Za Bosno, Hercegovino, Dalmacijo in Črno goro:

Srpska Prometna banka v Sara'evu in Gruziji.

Naslov za brzjavke: Prometna banka.

Prva dalmatinska tvornica

Portland cementa

Gilardi & Bettiza — Split

ustanovljena leta 1865, torej najstarejša tvornica te vrste v Dalmaciji

Izdeluje:

prvovrsten Portland cement

zastopnik za Slovenijo

Ivan Pestotnik in drug, Ljubljana

Resljeva cesta 3 Tel. int. 949

Popolnoma varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodnejše.

Varnost nudijo lastna palača, hotel »Union«, hiše in zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Posojila proti poroštvo, vknjižbi na posestva i. t. d. — Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta števil. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«).

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošto čekovnega urada za Slovenijo števil. 11.945, v Zagrebu števil. 39.080.

Podružnice: CELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK.

Ekspozitura: BLEJ.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.